

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sürgőny cím: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre	...	1080 Lej
Fél évre	...	540 Lej
Negyed évre	...	270 Lej
Havonta	...	90 Lej

Hirdetések díjazás szerint

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucarestben 50 banival több

Feljajduló sinek.

Sajnos, egész Európában ismerik már államvasutaink siralmas helyzetét. Az a kevés kereskedelmi és társadalmi összeköttetés, mely egyes államokkal az utlevél és vízumnehézségek, valamint a kormány rossz külkereskedelmi politikája folytán még fennáll, elég ahhoz, hogy a külföldön híre terjedjen a CFR. nagy-nagy fogyatékoságainak. A sok vasúti katasztrófa híre csak súlyosbítja a CFR-ről kialakult véleményeket és azok a cikkek, amelyek vasutaink hibáit feltárják és javító tendenciával ostromozzák, még csak hozzávetőlegesen sem meritik ki ezt a tárgyat. A vasúti adminisztrációban járatan ember is világosan látja, hogy beteg és korhadt az a szervezet, amely az ország gazdasági életének főúterét, a közlekedés vonalait van hivatva rendben tartani.

Az ország közvéleménye már régen látja és hangoztatja, hogy kényelmetlenek, piszkosok és ócskák a személyszállító kocsik, nem braktikusak, rozogák az áruvaggonok. Rossz a menetrend, életveszélyesek a pályák, tanulatlan és megbízhatatlan a technikai személyzet. Tapasztalatból tudják, hogy a vonaton való utazás nem jelent kényelmet, biztonságot és gyorsaságot. Mindezekért pedig olyan horribilis tarifát kell fizetni, hogy ezért a pénzért akár amerikai luxusvonatokon is utazhatnának. Tudja ezt nemcsak a közvélemény, hanem tudják azok a felelős férfiak is, akik a CFR. organizmusát vezetik és irányítják. Jól ismeri a helyzetet a kormány is, amely előszeretettel használja fel a restaurálás ígretét kortes eszközül. Segíteni azonban gyorsan és alaposan, senki sem tud. Azt azonban mindenkori érzi, hogy kell tenni valamit, lehetetlen a mai állapotokat továbbra is fentartani.

Érzi ezt elsősorban a közlekedésügyi miniszter, akit leginkább érint ez a szorongatott helyzet. A megszorult ember pszichológiájához tartozik, hogy a kínos szituáció sok olyan ígéretre, fogadkozásra készteti, amit talán nem is tud bevélni és csak azért hangoztatja, hogy időt nyerjen vele. Ilyennek tűnik fel Dumitriu közlekedési miniszternek mai számunkban közölt nyilatkozata, amelyből messzire kiérzik a bajban levő ember kétségbeesett védekezése. A miniszter beismeri, hogy rossz a CFR. adminisztratív szervezete és ugy a technikai, mint az ellenőrző és könyvelési szolgálat radikális átalakításra szorul. Beismeri, hogy magyaranyu visszaélések történtek a vasutnál és a bevételek tekintélyes része elkallódott. Bevallja, hogy tényleg olyan magas a vasúti tarifa, hogy a vonatok üresen, utas nélkül kénytelenek futni. Beismer mindent, amit úgy is tud mindenki és igéri, hogy mindez jóra fog fordulni. Megjavítja a vasúti anyagokat, átformálja az adminisztrációt, megszigorítja az ellenőrzést, kicseréli a nem alkalmas személyzetet, leszállítja a tarifákat, szóval mindent elkövet, hogy a lezúllott CFR-t európai nivóra emelje.

Igen ám — mondja Dumitriu miniszter — csak hogy mindezekhez sok időre és még több pénzre van szükség. Hát ezt bizony mindenki tudta mostanig is. Idő és pénz volt elég eddig is, de mindkettőt elpocsékolták. Az üninterjúvoló miniszter urnak most már csak egy feladata lehet: a rendelkezésére álló időt és pénzt maradéktalanul a CFR. reorganizálásának szolgálatába állítani...

Francia szociálisták az orosz szovjet ellen.

A bolsevistákkal szimpatizáló szociálistákat kizárják a pártból.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójának távirata.) Érdekes határozatot hozott tegnap a francia szocialistapárt. A párt végrehajtóbizottsága tegnap este ülést tartott és határozati javaslatban kimondotta,

hogy mindazokat a szocialistákat, akik a szovjeturalom tízedik évfordulója alkalmából rendezendő részvétel céljából csatlakoznak az Oroszországba induló delegációhoz, kizárják a szocialista pártból.

Zavarok Aradmegye tanácsülésén.

Félreértés keletkezett a kettős meghívó miatt. — Határozatképtelen számban, elkésve jelentek meg a megyei tanács tagok. — Elhalasztották a permanens bizottság fölötti döntést. — Egyenként nem válaszolnak a tanács tagok a vádakra.

(Arad, október 20.) Feszült várakozás előzte meg Aradmegye tanácsának mára összehívott ülését, amelyen a tanácsnak nyilatkoznia kellett Tomescu vezérfelügyelő vádjaira. A ma délelőtti ülésnek kettős feladata volt. Goldis László, a megyei tanács elnöke délelőtti 10 órára hívta össze a megyei tanácsot, hogy a miniszteri rendelet értelmében, nyilatkozzék a permanens-bizottság elítéléséről. Ugyanerre a napra szült, azonban déli 12 órával kezdettel, Georgescu János prefektus meghívója, amely viszont arra szólította fel a tanács tagjait, nyilatkozzanak Tomescu vezérfelügyelő vádjai felett.

Délelőtti tíz órakor Goldis László elnök és néhány permanens-bizottsági tagon kívül alig néhányan jelentek meg a megyeháza tanácstermében és csak 11 óra felé kezdtek gyülekezni a tanács tagok. Delet harangoztak már, mire huszan jöttek össze. E megmagyarázhatatlan késlekedés dolgában aztán rövidesen kiderült, hogy a kettős ülési meghívó körül érdekes félreértés történt. A megyei tanács tagjai ugyanis a második, a Georgescu prefektus által kibocsátott meghívó kézhezvételekor azt hitték, hogy a tanácsülés kezdetét 12 órára halasztották el és így nem látták szükségesnek, hogy már tíz órára megjelenjenek. Pontban délben pedig már a mai program második része vette kezdetét: a Tomescu vezérfelügyelő vádjaira való reflektálás. Tizenkét órakor megjelent a teremben Georgescu János prefektus, Tomescu vezérfelügyelő, dr. Lászlár Ágoston alispán. A megjelent kormányképviselőket Goldis László fogadta és néhány szóval megmagyarázta a történet tévedést.

Ezután vita fejlődött ki Goldis elnök és a kormány képviselői között, vajjon szabályszerű volt-e Georgescu prefektus által történt összehívás. Tomescu vezérfelügyelő kijelentette, hogy Georgescu prefektus a kormány, illetve a belügyminisztériumtól kapott instrukciója értelmében a tanács tagjait arra hívta fel, hogy személyenként nyilatkozzanak a vádak ügyében. A prefektus nem magát a tanácsot, mint testületet hívta össze, hanem egyenként a tanács tagjait, amelyre a miniszteri felhatalmazás értelmében joga is volt. Aki a vádak ügyében nyilatkozni akar, megteszi, ha nem akar, megtagadhatja a nyilatkozattételt.

A diskurzus egy óráig eltartott, míg végre kezdetét vette az ülés. Az elnöki széket dr. Iancu Cornel helyettes-elnök foglalta el, aki bejelentette, hogy Goldis László elnök még nem tette le a tanácsosi esküt és így most kerül erre sor. Megtörtént az eskütétel. Goldis László a prefektus kezébe tette le az esküt arra, hogy a megye érdekeit védeni fogja. Ezzel Goldis elfoglalta az elnöki széket és

megnyitottnak nyilvánította az ülést. A névsorolvasás során megállapították, hogy 48 tanács tag közül csak 21-en jelentek meg.

Goldis László elnök ezután ama nézetének adott kifejezést, hogy a Tomescu vezérfelügyelő által felállított vádpontok ügyében először nem az egyes tanácsosokat, hanem magát a megyei tanácsot, mint testületet kell meghallgatni. Ennek megtörténte után lehet — ha szükség mutatkozik rá — az egyes tanácsosokat személyes védekezésre is felszólítani. Elmondotta az elnök, hogy Tomescu vezérfelügyelő és Georgescu prefektus nem osztották véleményét és ezért engedélyt kért arra, hogy mindezt a tanács előtt megismételje és fellevegyék a jegyzőkönyvbe ama kérését, hogy a belügyminiszter először a tanács véleményét hallgassa meg. Utána Iancu Cornel dr. szólalt fel, aki kiegészítésképpen még azt kérte, hogy a prefektus tolmácsolja a belügyminiszternek a tanács ama kérelmét is, hogy a Miloteanu-féle vizsgálat aktáit és a minisztériumnak ebben az ügyben hozott döntését utalja a tanács elé. Leszögezte, hogy a közigazgatási törvény értelmében a miniszter tíz nap alatt köteles dönteni a vizsgálati anyag ügyében és ha ezt nem tette meg, ez csak azt bizonyítja, hogy Miloteanu vezérfelügyelő vizsgálata nem produkált oly súlyos bizonyítékokat, amelyek a tanács feloszlátását eredményezhetnének. Kéri a Miloteanu-féle vizsgálati anyagnak a tanács elé való utalását, annál is inkább, mert ott is az egyes tanács tagokat hallgatták ki és nem a tanácsot, mint közigazgatási testületet.

Georgescu János prefektus szólalt ezután fel: Kijelentette, hogy őt a minisztérium azzal bízta meg, hogy a tanács tagjait szóban, vagy írásban kihallgassa és védekezésüket a miniszter elé terjessze. Nem akar azonban kitérni a tanács óhaja elől, tehát a kettős kérésről felvett jegyzőkönyvet a miniszter elé terjeszti, aki azután dönt afelett, teljesíti-e a megyei tanács kérelmét. A tanács ezután a permanens-bizottság eltávolításáról szóló javaslatot vette tárgyalás alá. Nyilvánvaló volt azonban, hogy 21 taggal határozatképtelen a tanács, amely tehát nem is tud az említett ügyben dönteni. Végre Goldis László elnök javaslatára a jelenlevők úgy határoztak, hogy arra kéri a belügyminisztériumot, engedélyezze azt, hogy a tanács ennek a kérdésnek a tárgyalását november 1-ig halassza el. November elsején tartja ugyanis a megyei tanács rendes őszi ülésszakát és ennek a tárgysorozatára veszik fel a permanens-bizottság eltávolítására vonatkozó javaslatot. A tanács tagjai egyhangúan hozzájárultak ehhez a javaslatához és ezzel az ülés véget is ért.

Duca megfenyegette a nemzeti-parasztpártot

Megsemmisítették a balti-i választást. — Egy hét múlva kezdődik a felirati vita.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A kamara tegnapi ülésének folytatásán Mihaleche azt állítja, hogy Baltiban ellopták az urnát. Sergiu tegnapi ülésének folytatásán Mihaleche azt állítja, hogy a nemzeti-parasztpárt nem népszerű a balti-i falvakban. A választást becsületes módon folytatták le és a néppárt megérdemelten győzött. Az elnök ezután szavazásra teszi fel a kérdést, mire a kamara 126 szavazattal 9 ellenében megsemmisíti a választást és új választás kitűzését rendeli el. Chirculescu felolvassa a trónbeszédre adandó felirati választ, amely hangsúlyozza a kamara hűségét a régensnác és Mihály király irányában, az egység és szolidaritás vágyát, továbbá Ferdinand király munkájának folytatását. A javaslat nyomán követi a trónbeszéd főbb pontjait és ígéretet tesz az abban körvonalazott feladatok megvalósítására. A felirati vita egy hét múlva kezdődik.

A kamara mai ülésén napirend előtt P. Joanitescu megállapítja, hogy a bucaresti-i törvényszéki palota belagadó képessége már nem felel meg a szükségletnek. Intézkedést kér. Dr. Joanitescu az ilfov megyei választásokon tapasztalt szabálytalanságok miatt panaszkodik és kijelenti, hogy a nemzeti-parasztpárt utóljára tiltakozik a szövegről.

Duca: Felelni akartam Önnek, de ilyen tónusra tudni fogom, hogy a választási törvény által előírt intézkedéseket megtegyem.

Joanitescu kijelenti, hogy a nemzeti-parasztpárt minden eszközzel védekezni fog.

Duca: Fenntartom, amit mondtam.

Ezután áttérnek a napirendre és a kamara vita nélkül igazolja a romani választást, mire a kamara üléseit október 27-ig elnapolják.

A szenátus ma délutáni ülésén Clinciu nemzeti-parasztpárti közli, hogy a nemzeti-parasztpárt az erőszak következtében visszalépett az ilfov megyei választástól. Boila Romulus dr. a baccalaureatusi vizsgák szomorú eredményére mutat rá és interpellációt jelent be ebben a kérdésben a közoktatásiügyi miniszterhez. Kéri, bocsássák rendelkezésére a vonatkozó adatokat, hogy megállapíthassa, ki a felelős? Raduceanu a brazilai román kivándorlók érdekében emel szót és kéri a külügy-

minisztert, hogy tegye meg az intézkedéseket ezeknek a szerencsétleneknek a repatriálására. Titulescu külügyminiszter válaszában ki-

Gyáralapítás Aradon — hamis iparendedéllyel.

Bővül az aradi iparügyi osztály megszökött tisztviselőjének bűnlajstroma. Aradváros vezetősége nem indít ellene eljárást, de a hatóságok elrendelik Ardelean letartóztatását.

(Arad, október 20.) Érdekes és szokatlan bonyodalmat idézett elő Ardelean Péter, az aradvárosi iparügyi osztály tisztviselője, aki — mint ahogy az Aradi Közlöny meg is írta — jogosulatlanul nagyobb összegeket vett fel egyes ügyfelektől bizonyos ellenszolgáltatások fejében, s a pénzzel aztán megszökött. Körülbelül két hónappal ezelőtt Aradon egy gyárvállalat alakult, amelynek megbízottja felkereste az iparügyi osztályt, hogy megszerezze a működéshez szükséges okmányokat. Ardelean Péter vette fel a szükséges adatokat és a vállalat megbízottjának kérésére, az iparendedélyt a legrövidebb idő alatt a gyár rendelkezésére is bocsátotta. Az illetékek és egyes költségek fedezésére, Ardelean összesen huszonnégyezer lejt vett fel a vállalatnál. Az átadott iparendedély el volt látva az összes szükséges bélyegzőkkel és aláírásokkal és a gyár ennek alapján gyanútlanul meg is kezdte működését.

Tegnap értesítés érkezett az illetékes hatóságokhoz, hogy a gyár iparendedély nélkül működik. Ma délelőtt megjelentek a hatóság emberei a vállalatnál, amelynek vezetői a legnagyobb csodálkozással utasították vissza a vádat és megmutatták az iparendedélyt. Kiderült azonban, hogy Ardelean jogosulatlanul állította ki az engedélyt és a bélyegzőket a hivatalfőnökök tudta és beleegyezése nélkül nyomta rá. Az aláírásokat pedig egész egyszerűen hamisította. A felfedezés igen kellemetlenül érintette a gyár igazgatóságát, amely abban a biztos tudatban, hogy az engedély megjárta a hivatalos fórumokat, megindította a vállalatban a munkálatokat. A város vezetősége arra az álláspontra helyezkedik, hogy bár azonnal betilthatná a gyár működését, azonban az igazgatóság kétségtelenül jóhisze-

veti, hogy a kormánynak gondja lesz erre a kérdésre és haza fogja segíteni az arra szorulókat. Toni Iliescu alelnök közli, hogy megalkult a szenátus felirati bizottsága. Ezután a szenátus meghallgatja a felirati javaslatot, amelynek részletes vitája október 27-én kezdődik.

műleg járt el és csak annyiban viselt az eset következményeit, hogy legrövidebb időn belül új iparendedélyt köteles váltani.

Aradváros vezetőségének különben Ardelean visszaélései tekintetében az a véleménye, hogy a tisztviselő tulajdonképpen nem a várost, hanem csak a hiszékeny feleket károsította meg. Ardelean ugyanis nem volt feljogosítva arra, hogy a felektől pénzt vegyen fel és amennyiben akadtak olyanok, akik ezt mégis megtették, ez csakis a saját vesztükhöz történhetett. Így az anyagi kérdésekben nem a városhoz, hanem a feleknek kell eljárniuk a tisztviselő ellen. Ma újból többen jelentkeztek, akikről Ardelean Péter pénzt vett fel és a város a jelentkezőknek azt a tanácsot adta, tegyenek feljelentést az aradi rendőrségnek a tisztviselő ellen. A fegyelmi eljárás a város részéről nem fog megtörténni, miután Ardelean nem volt kinevezett tisztviselő, hanem csak segédként, akit bármikor el lehet a város szolgálatából bocsátani. Annál bizonyos, hogy amennyiben a tisztviselő jelentkezik is a városhoz, nem veszik vissza, mert már elbocsátottnak tekintik. A bűnvádi eljárás dolgában különben ma érdekes fordulat állott be: a megindított vizsgálat során ugyanis kiderült, hogy a bűnös iparügyi tisztviselő hivatalból üldözendő bűncselekményeket is követett el s így előreláthatólag hivatalból is megindul ellene az eljárás és ennek kapcsán elrendelik Ardelean letartóztatását is.

— Kinevezték Robert Cecil utódát. Londonból jelentik: Lord Robert Cecil, a leszereleési konferencia kudarc miatt lemondott miniszter helyébe a király ma Sir Mac Nell, a lancasteri grófság kancellárját nevezte ki.

T A R C A.

A mozi átöleli a színpadot.

Berlin legfrissebb színházi szenzációja. — A „piscatori” rendezés csodái. — A berlini néprajongva csodálja a szenzációs színpadi rendezést.

(Az Aradi Közlöny berlini tudósítójától.) Berlin, — ez az új Newyork, izzó, robbanó Unter den Lindenjével, millió autójával, kristálytisztá észak-tengeri levegőjével, lángjaival és transzparenszeivel — színházaival és újságjaival és amerikai értelembe vett világvárosi dübörgésével már-már a Broadway égzengését éri el. Egész ország, amely mámorosan dolgozik, épít, alkot és vijjongva, mint a vércse, tépi, ássa, kaparja maga előtt az utat: erdőket irt, szemet bányász, repülőgépeket épít, — csupa füst, kalapálás, gyárzengés minden mozdulata — és este 51 színház nyitja ki kapuit... Hat órákor este, mikor az irodákban levették a munkakabátot, már mindenkinek megvan az esti programja, este mindenki szórakozik. Ilyenkor már kigyulnak a mozik transzparenszei, zsufolva vannak a zenés-cukrázdák, a kávéházak és az elegáns hotelek halljai, a rapid autobuszok negyven kilométeres sebességgel dübörögnek végig a városban és a közönség dől a színházakba. Berlin színházi szenzációja most az új Toller-darab a Piscator-színházban. Ez a darabot ma chic megnézni. Berlin legelegánsabb autói táboroznak a színház előtt s a színházban Berlin legelegánsabb publikuma izgul a — kommunista Toller darabján, amely az új rendező-zseni, Erwin Piscator varázslatos ren-

dezésében valami egészen más, egészen új, mint minden, amit eddig színpadon előadtak. A piscatori rendezés a színpadnak a mozgófényképpel (mint segédeszközzel) a legtekintélyesebb harmóniában való egyesítése. A darab maga is mozgófényképpel kezdődik. Katonák menetelnek, elcsigázottan a reménytelen táj sarában, mellettük tiszti autók suhan előre (tendencia!), majd hirtelen görög lábszárkórusa, újból katonák és tankok, ágyuk és drótakadályok és irtózatossá közelharc a lövészárkokban, újból egy lépcső, amelyen női lábak lépnek fölfelé, egy proklamáció fényképe, csatahajók, a wilsoni pontok vetítve, majd a berlini forradalom. Röpcédulák, rendőrs teherautók, spartacusok a barrikádok mögött és végül a tömeg, amint méltóságteljesen masíroz, Elén három színész, akik a főszerepeket fogják játszani. Az egész jelenetsort egy proszenium páholyban elrejtett expresszionista zenekar kíséri, amely a fájdalom, a behörtöndözöttség és a szabadság utáni vágy oly dermesztő és kakofonikus hangjait adja ki, hogy az embernek eláll a lélekzete. Propaganda, de új és tehetséges. A film pereg tovább. A forradalmat leverik. Hirtelen sötétség. A függöny a mozilepedővel együtt eltűnik. Most már a színpad látszik és az imént bebörtöndözött vezérek ott vannak a nézők előtt a cellában. A darabnak alig van tartalma. Tendenciáját az utolsó mondat fejezi ki legjobban, amint egy nő sivit be a moabiti fegyház egyik cellájából a közönség közé: „A világ nyomorult, meg kell változtatni”. Amit azonban Erwin Piscator rendez, az Berlin szenzációja. Színpadra hozza például a berlin Adlon-szálló 16 emeletét — keresztmetszetben, a pincérek szuterénjénél kezdve a rádió tiszt kupolájáig.

Mindig az a rekesz van megvilágítva, ahol éppen a cselekmény folyik. Néhány percig egy szeparé látszik, ahol a munkásvezérből lett miniszter a nagyiparos vendége. Pár gyors dialógus és egy másik szobában gyul ki a világítás. Itt egy összeesküvést készítenek elő a miniszter ellen. Mindegyik jelenet szorosan összefügg az előbbivel, de külön kis, zárt cselekményével szinte felelet arra. Más a világítás minden rekeszben és valamennyi diszletet — vetítik. A vetítógépek pontosan bellesztik minden rekeszbe a megfelelő diszletet.

Hasonlóképp fest a színpadon keresztmetszetben a Moabiti-börtön. Minden cellában rabok vannak. A diszlet előtt fátyolszerű túllüggőny van a rivaldától a mennyezetig. A rabok most a cella falain kopogtatással beszélnek egymással, a fegyházak kopogó chiffre-nyelven. Minden kopogtatásra egy betű ugrik a túllüggőnyre és a kopogások nyomán mondatok keletkeznek, így, hogy a közönség mindjárt érti, miről beszélnek a kopogtatók. Erwin Piscator most 34 éves, kommunistának vallja magát és azt mondja, hogy az embereket ma nehéz felrázni egykedvűségükből. Mert ha nem volna így, minden újságikkal forradalmat lehetne csinálni. Tehát erősebb eszközökhöz kell nyulni. Ilyen szerinte a színpad. Egy Granach nevű színész játsza a főszerepet. Ennek azt mondta Reinhardt pár évvel ezelőtt, hogy nagy színész lehetne, ha nem volna görbe a lába. Granach erre befeküdt egy kórházba, eltörette és egyenesre forrasztatta a lábát. Tömzsi, tipikus munkásalak ez a Granach. Nagyszerű színész, ha nem is zseni. Az egyik nőszerepet Karl Heinz Martin felesége játsza és a legkisebb szerep is, ha nem is neves, de kitűnő színészek kezében van.

Zilahy Irént „hazaárulással” vádolják.

Mi igaz abból a vádakból, amelyet a volt aradi primadonna ellen emeltek. Zilahy Irén, a budapesti Városi Színház tagja hosszú nyilatkozatban cáfol s pontokban sorolja fel „érdemét”.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Az aradi származású, bájos, ifjú primadonna: Zilahy Irén tomboló sikereket arat estéről-estére a budapesti Városi Színházban. A pompás Szomaházy-operett szubrett-szerepét látva Pesten Zilahy Irén s az ő jelentős sikere nyomán újból feltámadtak azok a vádak, amelyekről egy ízben már írtunk s amelyek „hazaárulással” vádolják az aradiak egykori primadonnáját. Erről a házáról s Zilahy Irénnek a vádakra adott válaszáról az egyik budapesti lap terjedelmes tudósításban számol be; a cikket teljes egészében itt adjuk:

„Színházi körökben nagy feltűnést keltett, hogy az egyik délutáni lap nyíltan és keményen Zilahy Irénnek, a Városi Színház fiatal, tehetséges és Aradról felkerült szubrettjének szegezi a vádat, amelyet színházi körökben már régóta suttogtak. Addig le sem írjuk a nevét, amíg román rajongói nem tisztázza. Ez a vád rendkívül súlyosan hangzik: hiszen éppen a főváros ellenőrzése alatt működő színház egyik előkelő tagját érte. Ennek ezért a „Mészáros-iróniáról” egyik előadásában közösen közölték a szubrettet. — Irén az előbb következő nyilatkozatot leadó pesti lap színházi rovatvezetője — aki a riporter ceruza alá mondta vallomását:

— Alapszemélyzetet rágalom az egész vád — mondja kétségbeesetten, majd nem sírósan az onnani jókedvű, táncoslábú Róth kisasszonnyal. — Onnan származik az egész, hogy egy Kolozsvár Andor nevű festő áttett a román határon. Ő ezt az ügyet, míg ellenkezőjéről meg nem győződött, érthetetlenül nekem tulajdonította. De később rájött az igazi okra és nekem tanukkal aláíratott hosszú és részletes bocsánatkérő levelet írt. Tessék a levél!

— Mi igaz abból a pletykából, hogy olyan hírszerzőket utasított ki Romániából, akik nem lelkesedtek tulságosan színésznői működéséért?

— Erre csak azt mondom: ostobaság! Egyrészt minden kritikus meg volt velem elégedve, másrészt ha szabad talán pontokba sorolnom azokat a jöttetak, amikkel eddig sohasem dicsekedtem el, de ezeket most éppen egyéni reputációm érdekében kénytelen vagyok előadni:

1. Fekete Mihály arad-timisoara-oradeai színházvezetőnek Lapedatu román miniszter több ízben vonta meg színházgatói koncesszióját. Ugy volt több ízben, hogy Aradon és Timisoarán nem lesz többé magyar színház. Négy ízben az én közbenjárásomra sikerült visszaszerezni Fekete Mihály koncesszióját.

2. A román színházi cenzura eleve nem engedélyezett olyan darabokat, amelyekben magyar kosztümök szerepelnek. Tíz magyar operettet mentettem meg betiltástól. Ezek közé tartozik a Nótás kapitány is.

3. A magyar színházszövetség tulságosan magas adókat követel a színházaktól, amit talán szintén nekem köszönhetnek.

4. Ha magyar színész vagy színésznő és társai nem voltak volna a román színházban, az ottani színház nem tudta volna megélni. Sok előkelő pesti színészt és színésznőt tudnék tanuul hivni, hogy mennyi jót tettem velük és mennyit szolgáltam ezzel a magyar színházi kultúrának.

5. Nemhogy kiutasítottam, hanem tartózkodási engedélyt szereztem igen sok magyarnak, nemcsak színészeknek, hanem előkelőbb állású uraknak is.

6. Dr. Zima Tibor, a romániai magyar párt elnöke terjedelmes levélben informálta működésemről dr. Liber Endre fővárosi tanácsnok urat, aki más információk után is meggyőződött arról, hogy romániai színésznői működésem — maku-látlan.

7. Három magyar párt — a romániai Magyar Romániai — ez is csekélységem közbenjárásának érdeme.

— Ezek után azt hiszem elhallgatnak azok, akiknek annyira fáj, hogy egy fiatal magyar leány végre elérte álmaiknak netovábbját: a fővárosi színpadot és a sikert.

— A magyar közvélemény ezennel fölmenni Zila-

hy Irén kisasszonyt”, ezzel a patétikus verdiktel fejeződik be a Zilahy Irénről szóló riport, amelynek elolvasása után Arad színházjáró közönsége, amely többé-kevésbé informálva van az itteni s általában az erdélyi színházi viszonyokról,

Luput nem ítélték fogházra.

Az Universul nagy feltűnést keltő híradása. — Brătianu miniszterelnök cáfolja zsidóellenes nyilatkozatát. — Nincs szó rendőrszolgálati letelezéséről.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának távirata.) Politikai körökben valósággal megdöbbenést keltett az Universulnak az a feltűnést keltő híradása, amely szerint a Dimineatanak az a híre, hogy dr. Lupu munkügyi minisztert a chisinaui törvényszék hatóság elleni erőszak címén 40 napi fogházra ítélte volna, merő kitalálás. Politikai körökben most nagy érdeklődéssel várják a Dimineata választ erre a kategorikus cáfolatra.

Az Averescu-párt volt miniszter tagja ma ülést tartottak, melyen elhatározták, hogy december 4-re Bucarestbe összehívják a pártkongresszust. A nemzeti-parasztpárt köréből pedig azt jelentik, hogy Maniu szombaton tér vissza a fővárosba.

A Viitorul mai száma megjegyzést fűz a párisi Figaroban megjelent Brătianu interviu-

bizonyára kételkedő és csodálkozva bólingatja fejét. Tényleg ezeket mondotta el a maga védelmére Zilahy Irén, vagy a riporter ceruza egy kicsit nagyon is félresiklott volna? A hét pontban felsorolt eredményeket mind Zilahy Irén csinálta volna meg? Anélkül, hogy az egyes, már első szempillantásra is tévedésekkel teleült pontok taglalásába belemennénk, csak azt szögezzük le, hogy ezekről a dolgokról valahogy egészen más tudomása van az itteni közönségnek.

hoz, amely többek között a miniszterelnöknek azt az állítólagos kijelentését tartalmazza, hogy az amerikai zsidó tőke támogatja Rakovszky volt párisi követet román ellenes akciójában. A Viitorul illetékes helyen nyert felhatalmazása alapján konstatálja, hogy ilyen kijelentést nem lehet Brătianu Ionelnek tulajdonítani és feltétlenül valami tévedés történt az újságíró részéről, mert a miniszterelnöknek sohasem volt bármilyen bizonyítéka is ilyen tekintetben és az amerikai zsidó tőke általános magatartásából nem lenne semmi oka még csak ehhez hasonló akcióra is következtetni.

A belügyminisztérium kategorikusan megcáfolja a lapoknak azt a hírt, hogy rendőrszolgálati alminiszteri állást kreálnának.

Aradmegyei főbíró és lelkész harca.

Zimbru község papja a timisoarai törvényszék előtt. — Bolsevik-vád a lelkész ellen. — Súlyos bonyodalmak egy betiltott propaganda-gyűlés miatt.

(Az Aradi Közlöny tudósítójától.) Egy aradmegyei főbíró és egy lelkész érdekes háborúsa került tárgyalásra ma a timisoarai (temesvári) törvényszék Athanasiu-Miclea tanácsa elé. Az ügy már csak azért is számot tarthat nagyobb érdeklődésre, mivel annak egyik főszereplője Huff János gurahonti primpretor, a másik pedig Christea Valér, Zimbru aradmegyei község g. kel. lelkésze. A nem mindennapi eset előzményei a következők:

Nemrégiben az Aradon megjelenő Vointa Poporului című román lapban egy cikk jelent meg, mely élénk bírálat tárgyává tette Huff János gurahonti főszolgabíró működését, akit azzal vádolt meg, hogy a főszolgabíró a régi abszolutisztikus vármegyei rendszert valószínűleg meg a járásban, ahol a járási uradalmak tisztviselőinek véleménye irányadó a főszolgabíró ténykedéseire. A lap egy konkrét esetet hozott fel, amikor egy Iosasel (Jószáshely) melletti kisközség parasztjai népiünnepélyt akartak tartani s a főszolgabíró megtagadta az engedély kiadását azzal, hogy az ünnepségnek bolsevista jellege van. A cikk miatt Huff János főszolgabíró belügyminiszteri felhatalmazás alapján rágalmozási keresetet indított, melynek során megállapítást nyert, hogy a Vointa Poporului-ban megjelent cikket Zimbru aradmegyei kisközség lelkésze, Christea Valér írta. Ennek alapján Christea Valér ellen megindult az eljárás. A hatvanöt éves lelkész ma a timisoarai (temesvári) törvényszék előtt elmondotta, hogy a cikket csakugyan ő írta, de annak minden szaváért vállalja is a felelősséget és azt bizonyítani is tudja, az elmúlt év július 5-én, mint a zimbru falusi fogyasztási szövetkezet elnöke, kérvényt nyújtott be a gurahonti járási főszolgabíróhoz. Huff Jánoshoz, hogy engedélyezzen egy ünnepséget, melynek célja az volna, hogy ennek keretében propagandát csináljanak a szövetkezetek nemzetközi jelentőségének, (Cooperativeor international). A főszolgabíró az internacional szót nyilván összetévesztette az Internacionáléval, bolsevista tendenciát látott az ünnepélyben és kijelentette, hogy az engedélyt nem adja meg, egyben pedig utasította a jószáshelyi jegyzőt, hogy a csendőrség jelenlétében hivatalos jegyzőkönyvet vegyen fel Christea Valér lelkésszel, mert ez bolsevista propagandát csinál. Elmondotta még a lelkész, hogy

Huff János példátlanul durván bánik a paraszttal. A cikkre vonatkozólag kijelentette, hogy a parasztnak nem akarta bejelenteni az engedély megtagadását, mivel az amúgy is elkeseredett viszonyt a parasztság és a szolgabíró között nem akarta még jobban kiélezni. Ezért az aradi lapban tette közzé az eseményeket, mert viszont kötelességének tartotta ezeket nyilvánosságra hozni és tudta azt, hogy a lapot a parasztságnak nem nagyon olvassák. Jellemző viszont az, hogy a betiltás után a gurahonti Zselénszky-uradalom egyik tisztviselője szemrehányást tett neki, hogy miért nem szolt a kérvény miatt neki, ő elintézte volna, hogy a főbíró engedélyt adjon.

Huff János főszolgabíró ezzel szemben kijelentette, hogy az engedélyt azért nem adta meg, mert az eléje terjesztett kérvényben bolsevista tendenciát vélte felfedezni. Egyébként tagadta, hogy a parasztságot szidalmazná, vagy durván bánta velük.

A kihallgatások után Bradescu főügyész a bizonyítási eljárás kiegészítése miatt halasztási indítványt tett. Indokolásában rámutatott a bizonyítás kiegészítésének fontosságára és kijelentette, hogyha a cikkben foglaltak nem fedik a valóságot, úgy a törvényszék előtt álló lelkész nem egyéb közönséges rágalmozónál, de hogyha ezek a tények igazak, akkor kötelességének fogja tartani hivatalos hatalommal való súlyos visszaélés miatt hivatalból megindítani az eljárást a főszolgabíró ellen.

A bíróság helyt adott az ügyész indítványának és kötelezte Christea Valér lelkészt, hogy tanuit nevezze meg, akik bizonyítani tudják a cikkben foglalt állításokat.

Heut ist die Käte...

Szenzációs sláger! A „Maler” szerzőjének új műve! Mindenigány nyuzzal Kottája 36le! Mindenütt kapható

— Változatlan Capablanca és Aljechin küzdelme. Rio de Janeiróból jelentek: Aljechin és Capablanca 16-ik játszmája is remis-vél végződött. A pontarány tehát még mindig 3:2 Aljechin javára. Az esti jelentések szerint ma befejeződött Aljechin és Capablanca között a 17-ik mérkőzés is, amely az 57-ik lépés után ugyancsak remis-vél végződött.

Világkörütra indul egy volt aradi rendőrtiszt.

Hat hónap és egy nap alatt kell végigmotorkerékpároznia a földtekét.

(Arad, október 20.) Néhány héttel ezelőtt súlyos motorkerékpár szerencsétlenség történt Arad határában. Dragiciu volt aradi sziguranca-komisár motorkerékpár-versenyen vett részt, amelynek szereplői Clujról (Kolozsvárról) indultak el. Dragiciunak kerékpárja Arad határában megcsuszott a nedves talajon és a versenyző olyan szerencsétlenül zuhant le róla, hogy több oldalborda betört. Dragiciut az aradi közkórházba szállították, ahol sikerült kigyógyítani és a napokban egészségesen távozott a kórházból. Dragiciu — baleset dacára — a bucaresti-i Sportszövetség meghívására 1928. év elején merész, sportszempontból is jelentőségteljes dologra határozta el magát. Valószínűleg tavasszal, motorkerék-

páron világkörüli utra indul és a földkörü utat pontosan hat hónap és egy nap alatt kell megtennie. Az utolsó napon kell jelentkeznie Buurestiben a Sportszövetségnél. Dragiciu már ériatkozásba lépett egy németországi automobilgyárral, amely hajlandó egy motorkerékpárt a világkörüli ut céljaira rendelkezésére bocsátani. Eddigi terv szerint Dragiciu Kelet felé indul, keresztül kerékpározza Ázsiát, majd hajón megy Amerikába s azon keresztül visszatér Európába. Románia sportkörei nagy érdeklődéssel várják Dragiciu világkörüli útját, amely, ha sikerrel végződik, nagy pénzbeli jutalmat jelent a volt sziguranca-komisárnak.

Kétezeröttszáz kilométer új vasútvonal épül Romániában

Atszervezik a CFR-t. — Új vasúti tarifa készül januárra. — A szárazföldi és vízforgalom nagyarányú átépítése. — Dimitriu közlekedésügyi miniszter nagyszabású tervekkel lép a parlament elé.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A közlekedésügyi miniszteriumban számos törvényjavaslat van munkában, amelyek közelebből a parlament elé kerülnek. A Rador Távirati Iroda munkatársa Dimitriu közlekedésügyi miniszterhez fordult, adjon felvilágosításokat arról a munkáról, amelyet a vezetése alatt álló miniszteriumban kifejtjenek. Dimitriu miniszter kijelentette, hogy ő a bevezetett tettek embere, mégis kivételesen hajlandó bizonyos felvilágosításokat adni már csak azért is, hogy a minisztert most foglalkoztató kérdések a közvélemény elé kerüljenek.

Az újságíró mindenekelőtt a CFR, helyzetéről érdeklődött és megkérdezte, mik a kormány tervei ebben a tekintetben. A közlekedésügyi miniszter ur a következőket válaszolta:

„A jelenlegi kormány legnagyobb gondjai közé tartozik, aminek a parlamentet megnyitó trónbeszédben is kifejezést adott, az ország pénzügyi és gazdasági konszolidációja, amely nem kezdődhetik meg és nem valósulhat meg az összes közlekedési eszközök tökéletes helyreállítása nélkül. Az utakat kivéve, amelyek a közmunkaügyi miniszterium hatáskörébe tartoznak, a közlekedésügyi miniszteriumnak a vasutak, a posta és a vízi közlekedés, vagyis a hajózás és a kikötők képezik gondoskodása tárgyát.

A CFR. átszervezése.

A CFR. vezérigazgatóság jelenleg már nagy buzgalommal dolgozik belföldi szervezeteinek átalakításán, az ugynevezett adminisztratív szervezet tökéletesítésén és mindenki-nek figyelemre a könyvelési és ellenőrző szolgálat radikális átalakítása felé irányul. Kétségtelen, hogy a fennálló hiányok ellenére is a CFR-nek sokkal több bevételt kellett volna felmutatnia. Megfelelő ellenőrzés hiánya azonban lehetővé tette a visszaéléseket és azt, hogy a bevételek nem feleltek meg a tényleges helyzetnek. Nincs értelme, hogy részletekbe bocsátkozzam, annál kevésbbé, mert tudom, hogy ennek a fontos közintézménynek élére állított kitűnő szervező erőnek az igazgatóság tagjainak támogatásával, továbbá az összes kiváló szakértők és arravaló munkások felhasználásával sikerül majd egy új rendszert megállapítania, amelyben több iniciatíva kell, hogy legyen, de amely pontosabban meghatározott felelősséggel is járjon.

Az utóbbi időben számos cikket olvastam a CFR-re vonatkozólag a kérdés alapos ismeretéről. Az ezekben megnyilvánult szempontok...

OLTÖNY, felöltő telikabát, bőrkabátok, iskolai egyenruhák
FÉRFI ÉS FIURUHÁK
vásárlása előtt tekintsük meg a
SZÁNTÓ ÉS KOMLOS-óeg
kirakatait és dusan felezerelt
raktárát
ARAD, SZINHÁZ-ÉPÜLET.

kat fel kell használni a jelenlegi szükségleteknek megfelelő berendezési mód megtalálására. Addig is elhatároztuk, hogy a meglévő eszközökkel fokozzuk az összes alkalmazottak ellenőrzését, tekintettel hivatali állásukra és minden lehető elkövetünk, hogy a CFR. minden alkalommal az öt megillető jogokat használhassa.

Új vasúti tarifa készül.

Mi a terv az új tarifákkal? — hangzott az újságíró második kérdése.

— Számomra a legfontosabb kérdések egyikét képezi úgy a személy-, mint az árutarifa kérdése. Sok helyen ezek a tarifák úgy szólnak, hogy a meglévő eszközökkel fokozzuk az összes alkalmazottak ellenőrzését, tekintettel hivatali állásukra és minden lehető elkövetünk, hogy a CFR. minden alkalommal az öt megillető jogokat használhassa. Számomra a legfontosabb kérdések egyikét képezi úgy a személy-, mint az árutarifa kérdése. Sok helyen ezek a tarifák úgy szólnak, hogy a meglévő eszközökkel fokozzuk az összes alkalmazottak ellenőrzését, tekintettel hivatali állásukra és minden lehető elkövetünk, hogy a CFR. minden alkalommal az öt megillető jogokat használhassa.

Kétezer kilométer új vonal.

— Mik a tervek a vasúti anyagok javítása tárgyában?

— Ebben az irányban is komoly munka folyik a szükséges forgalmi eszközök biztosítására és ellenőrzésére. A fővőre nézve azonban munkánk sokkal komplexebbnek kell lennie. Nemcsak a létező vonalak és a meglévő anyag javításáról van szó, hanem a sínek és talpfák kicseréléséről és vasúthálózatunk kiegészítéséről.

1923-ban öt új vasútvonalat kezdtek építeni és pedig Brasov—Neholaj—Buzau, a Kisilva—Dorna Vatra, a Kisenev—Tacaidac, a Bumbesti—Livasenl és a Hamandi—Tulcea vonalakat. Mindezen vasútvonalak építési költségeit akkor 4 milliárd 605 millió lejtben irányozták elő. Az árak azonban időközben nagyon emelkedtek, úgy hogy az építés ma már 7 milliárd költségnél is többet tesz ki. Ez a példa is mutatja, hogy milyen nehéz ezeket a problémákat reálisan megalapozni. A CFR. költségvetés indokolásában fogok majd rátérni ezekre a kérdésekre is, egyelőre csak annyit kívánok megjegyezni, hogy vasúthálózatunk kiegészítésére legalább 2500 kilométer vasútvonalat kell még építenünk, ezenkívül számos helyen kettős sínpárt kell felfektetnünk a forgalom moralizálása érdekében. A kérdés tanulmányozása szakemberek kezében van és bizonyos, hogy a munkát több évre felosztva, vasúti igazgatásunk legfőbb gondjait és gondoskodása tárgyát képezi.

A víziközlekedés fejlesztése.

— Mik a tervei a közlekedésügyi miniszteriumnak a víziközlekedés reorganizálásáról?

— Ennek a problémának két ága van: a tengeri hajózás és a folyam-hajózás szabályozása. Mindkét szolgálatnak ki kell egészítenie a hajó-parkot a forgalom biztosítása érdekében. Valószínű, hogy a két forgalmi ág kereskedelmességét megvalósítjuk és egyben a kikötők autonómiáját is. A kikötők szervezése rendkívüli figyelmünket követeli és én ezért a Kikötők és Víziközlekedési utak vezérigazgatóságát az eddigieknél önállóbb szervezetet fog kapni. Az erre vonatkozó törvényjavaslatok már elkészültek. Kijelenthetem, hogy a legutóbbi hetekben tartott inspekcióm alkalmával kellemesen lepődtem meg kikötőink személyzetének szakértelmén és kiváló működésén. De azért ebben a tekintetben is sok a tennivaló, tevékenyebb életet kell biztosítanunk Constantanak, Brailának, Galatnak, Giurgiunak stb. és főként közvetlen csatlakozásukat kell kiépítenünk az államvasutakhoz.

A tranzit-forgalom kiépül.

Egyelőre a constantai kikötőben lesznek bizonyos új építkezések. A vonatkozó tervek már elkészültek és rövidesen megvalósulásra kerülnek. Szükség van ezekre a közmunkákra más szempontból is. Brailában egész városrészek lakatlanok munkahiány miatt. A tranzit-forgalmat minden eszközzel fokoznunk kell és ezt segíti elő a kikötők tökéletesítése és kibővítése. A tranzitotval állott kapcsolatban a legutóbbi Prágában tartott konferencia is, amelyen Románia delegátusa ki is jelentette, hogy minden áldozatot meghozott Románia, hogy Csehszlovákia, Lengyelország és a többi állam tranzitforgalmát a Fekete-tenger és a Duna felé irányítsa. A vonatkozó törvényjavaslatok valószínűleg a karácsonyi ünnepek után kerülnek a parlament plénuma elé.

Új földalatti kábelek.

— Kérünk még valami tájékoztatást a posta reorganizálására vonatkozólag.

— Módosítani fogjuk a P. T. T. szervezeti törvényét, új üzemi törvényt készítünk, a csokk és clearing-törvényt pedig módosítani fogjuk. Készen vannak már a tervek a földalatti kábelek építésére, amelyek összekötik a fővárost az ország határmenti centrumaival: Araddal, Nagyváradal, Temesvárral, Kisevvel és Csernovitzsal. Új modern központok létesítése mellett elsősorban a bucaresti-i rádióállomás kiépítése lesz megvalósítandó.

Új gyógyszerár nyílik Aradon.

Heves harcok egy külteleki gyógytár áthelyezése miatt. — Az aradi egészségügyi bizottság gyógyszerárnyitást tilalmat határozott el.

(Arad, október 20.) Heves viták közepette tárgyalta az aradi egészségügyi bizottság néhány nappal ezelőtt tartott ülésén egy belvárosi gyógyszerár megnyitásának ügyét. Körülbelül egy évvel ezelőtt történt, hogy a miniszterium Danciu Sándor aradi gyógyszerész részére a Pernyávába gyógyszerári engedélyt adott ki. Az engedélyt ahhoz a feltételhez kötötte, hogy a gyógyszerész egy éven belül nyissa is meg üzletét. A pernyávai gyógyszerár azonban nem nyílt meg, ehelyett Danciu újabb kérvénnyel fordult a miniszteriumhoz és engedélyt kért arra, hogy a gyógyszerárát a Pernyáva helyett a belvárosban a Crisan (Karolina)-ucca és a Mihai Viteazul (Ferenc)-tér sarkán nyithassa meg. A miniszterium megadta ehhez az engedélyt, azaz a kikötéssel azonban, hogy az aradi egészségügyi bizottság és egészségügyi főfelügyelőség hozzájárulását is meg kell az áthelyezéshez szereznie. A napokban tárgyalta az ügyet az egészségügyi bizottság, amelynek több tagja azon a véleményen volt, hogy ez az áthelyezés szabálytalan. Hosszas vita után végül nyolc szavazattal hét ellenében megadták az áthelyezéshez az engedélyt, azonban elhatározták azt is, hogy a legközelebbi 15 éven belül nem járulnak hozzá újabb gyógyszerár nyitásához.

Képviselő urak, kezdődik az ülés...

Megindult a parlamenti élet Bucurestiben. — A kamara és a szenátus külső képe az ülések megkezdése előtt. — Hogyan gyülekeznek a parlamentárok. A Magyar Párt teljes számban megjelent a parlamentben.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának telefonjelentése). Délután három óra körül valóságos népvándorlás indul meg a Mitropolia-domb felé. A domb tetején, a Mitropolia templom tözsomszédságában épült fel a kamara impozáns, ke-rek kupolájú épülete. Kocsik, autók sűrű so-rokban vonulnak fel a meredek uton, egy ré-gi, sokszázéves boltozott kapun keresztül ju-tunk arra a kis térre, mely a régi templom és a kamara épülete között terül el. Detektívek és csendőrök állják el az utat és minden, csak egy kicsit is gyanús viselkedő embert leiga-zoltatnak. A kamara épülete előtt megállunk egy néhány percre és most előttünk vonulnak el a parlament tagjai. Egyszerű konflisból száll ki Maniu Mihalache társaságában és mig eléri a kamara bejáratát, a kalapja állan-dóan a levegőben leng a népszerű nemzeti-parasztpárti vezérnek. Madgearu gyalogszer-rei jött fel a kamarába, élénken magyaráz va-lamit a kíséretének, de a bejárat előtt sűrű em-bertömeg veszi körül — jegyet kérnek tőle. Ugyanis a parlamentbe csak úgy lehet bejut-ni, ha egy képviselő aláírja a belépőjegyet és így a látogatóért a képviselő felelősséget vál-lal. Ezt az elővigyázatossági rendszabályt az 1921-es szenátusi bombamerénylet után vezet-ték be. A parlament kapuja előtt csoportokba verődve álldogálnak azok, akik be akarnak jutni a kamara ülésére és ha meglátnak egy ismerős képviselőt, körülveszik a népszerű honatyát és jegyért ostromolják. Madgearu csak alig tud keresztülvergődni a tömegen, de úgy látszik, ő tudja, hogy mi az ára a népsze-rűségnek, alig egy perc múlva újra megjele-nik a bejárat előtt és most aztán új és iszonyu túlekedés kezdődik a jegyekért... Egymásután befutnak a többi politikai hírességek is. A bel-ügyminiszteri Fiat-autón érkezik Duca. Egy-egy autótaxin négy-öt képviselő is érkezik. A mi magyar képviselőink is megjelennek. A Bu-levard Maria sarkán áll meg a 15-ös villamos, ezen járnak a magyar képviselők a parlament-be, kis csoportot alkotnak a román tengerben, gyors léptekkel sietnek a bejárat felé, már mindjárt három óra — és ép úgy mint az isko-lában — felírják a későnjövéket...

A kamara folyosója köralakban fut az ülésterem körül. A parkett ragyogóra fel van kefélve és a folyosón körben mindenütt bör-karosszékek állanak. Az egyik oldalon egy hatalmas terem van a miniszterek rendelkezé-sére, a másik oldalon tíz szoba egymás mel-lett, a tíz bizottsági ülésterem. Az ülésterem-ben az elnöki emelvény alatt a gyorsírók mun-katerme, lent gyorskezü gépirónók kopogtat-ják az ülésteremben elhangzott beszédeket. Ilyenkor az ülésterem még teljesen üres, a fo-lyosón tolong mindenki. Egy-egy érdekes po-litikust egy egész kis tömeg vesz körül és ha megjelenik a folyosón egy miniszter, akkor egyszerűen — megakad a forgalom... A fo-lyosóról nyílik az a híres büffé, ahol a finom parlamenti cigarettákat árulják. Ezeket a ci-garettákat a dohányjövédék a parlamenti ta-gok részére készíti s két olyan sajátága van, melyért érdemes egy cigarettás embernek megmászni a Mitropolia-dombot: olcsóbb és jobb, mint a közönséges halandók részére ké-szült cigaretták.

Az elnök most felmegy az emelvényre, megszólalnak a folyosón a csengők, a terem-szolgák felnyitják az ülésterembe vezető ajtókat és hangosan kiáltják: Képviselő urak, kez-dődik az ülés...

A folyosó egy perc alatt kiürül és mi ott maradunk egyedül a folyosón, amely így el-hagyottan nem sok érdekességet nyújt. A par-kett oly bámulatosan fel van kefélve, hogy egy parkettáncosnak különös gyönyörűséget nyújtana egy séta ott a folyosón. Vajon ez a sikamlósan felkefált parkett nem azt akarja-e szimbolizálni, hogy a politikai élet az a pálya — ahol nagyon könnyen el lehet csuszni...?

A szenátusban... A Boulevard Academian, az egyetem épületének disztermében ülésezik az idén is a szenátus. A szenátus új épülete a Dambovitá partján van, de tíz év óta még csak a földszint készült el...

Az egyetem előtt diákok állnak és a sze-nátus látogatóinak utat kell törniök a diákok csoportján keresztül, hogy elérjék a szenátusi karzatot. Régi római oszlopok, hatalmas fa-ragott kőszobrok között haladunk keresztül, mig a szenátusi kapuhoz érünk. Az egyik szo-bában két detektív végigmotazza a látogatót, elveszik tőle a jegyet, egy könyvbe felírják a nevét, állását, lakását és csak azután nyílik meg a karzat felé vezető ajtó.

A karzatot csak egy alacsony koriát vá-lasztja el az ülésteremtől, szinte kézzel is el lehet érni az ülésteremben tartózkodó szená-

torokat. Egy nem túlságosan nagy előcsarnok van az ülésterem előtt, ez az ugynevezett sze-nátusi „folyosó”. Természetesen itt a szená-tusban nem is fejlődhetett ki folyosói élet. A szenátor urak vagy bevonulnak az ülésterem-be, ha meg akarnak valamit tárgyalni, vagy pedig egy valaha a diákok által látogatott tan-teremben ülnek össze egy kis politikai pletv-kalkodásra. Az előcsarnokban alig lehet mo-zogni. Szűk az ülésterem, szűk a folyosó... és az új palota, mely tíz év óta épül, csak újabb tíz év múlva lesz kész.

A teremszolgák kilépnek a folyosóra és a csengő, mely valaha a diákokat szólította be a tanterembe, hangosan megszólal:

— Szenátor urak, az ülés kezdődik...

És a szenátorok sokkal fürgébben, mint valaha a diákok, besietnek az egyetem disz-termébe.

Farkas Aladár.

Majláth püspök Rómába megy.

Az erdélyi katolikus státus közgyűlése. — Heves vita az államsegély körül. — Nem történt döntés a veszélybe jutott középiskolák ügyében.

(Az Aradi Közlöny cluji tudósítójának telefon-jelentése.) Az erdélyi római katolikus státus ma tartotta az évi közgyűlést, amelyet délelőtt kilenc órakor a piaristák templomában tartott ünnepi istentisztelet előzött meg. A közgyűlésen ugy-szólván valamennyi egyházi és világi főméltóság résztvett. Délelőtt tíz órakor báró Jósika Gábor világi elnök indítványára küldöttséget menesztettek gróf Majláth Gusztáv Károly püspök, egyházi elnökért, akit a terembe való belépésekor meleg övációban részesítettek. A püspök magasszárnya-lású megnyitó beszédében a vallásfelekezetek és fajok közötti szeretetről és békéről szolt, majd közölte, hogy rövidesen felkeresi XI. Pius pápát, akit előszóval is biztosít a státus hódolatáról. Latin nyelvű táviratot olvas fel, amelyben a státus hódolatát fejezi ki a pápának, majd egy másik tá-viratban Mihály királynak és a régens tanácsnak, to-vábbá üdvözli a miniszterelnököt és a kultuszmi-nisztert. Beszéde végén felhívja a résztvevőket, hogy minden kicsinyes szempont nélkül kezdék meg nagyfontosságú munkájukat és a tárgysoro-zat sok pontjára való tekintettel felszólalásukat le-hetőleg rövidre fogják. Ezután áttértek a napi-rendre, amelynek során az államsegély kérdésének tárgyalásánál heves vita keletkezett Ugron András és Gyárfás Elemér között. Ugron András azzal

kezdte beszédét, hogy nemcsak a kormányban ke-ressük a hibát, hanem magunkban is, mert a libe-rális kormány uralomra jutásakor nem tettük meg mindazt, amit lehetett volna. A liberálisok nemcsak ígértek volna, hanem adtak volna is. Gyárfás Elemér azonnal válaszol Ugron András felszólalására és fulmináns beszédben igazolja, hogy a státus úgy az Averescu-kormány bukása-kor, mint a liberálisok uralomra jutásakor meg-tett mindent, amit csak lehetett. A liberálisok azon-ban nemcsak hogy nem adtak, de még csak nem is ígértek. A délutáni ülésen az egyházi adókra ke-rült a sor, majd az elemi iskolák megmentésének módozatait tárgyalták meg. Este félhétkor kezdő-dött a tanácskozás legfontosabb pontja: a gimná-ziumok kontingentálásának vitája. A tanácskozás lapunk zártakor még folyik, azonban az eddig ki-alakult hangulatból arra lehet következtetni, hogy a közgyűlés ebben a kérdésben nem fog dönteni, hanem az igazgató-tanácsot bízta meg a döntéssel. Az igazgató-tanács azonban csak az átalakítás ügyében dönthet és amennyiben a megszüntetést javasolná, úgy azt a jövő évi közgyűlés fogja kimondani. Késő éjszaka jelenti tudósítónk, hogy a közgyűlés a középiskolák ügyének tanulmányo-zására külön bizottságot küldött ki.

Hamis betétkönyvekkel árasztották el Pestet.

Egy budapesti kisbankház nagyszabású sorozatos visszaélése. Tömeges szabadlábrahelyezések fiktív betétek ellenében.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójá-nak távirata.) Magyaránnyal visszaélést leplezett le a budapesti rendőrség, amely megállapította, hogy egy kisbank igazgatója fiktív betét-könyveket bocsátott tömegesen a letartóztá-tottak rendelkezésére, akik azután kaucióké-pen tették le ezeket a betétkönyveket a tör-vényszéknél. A szenzációs csalás részletei a következők:

Vajda Sándor budapesti lakost annak ide-jén csalás miatt tartóztatták le. Nemrégén azonban 20.000 pengő kaució letétele ellenében szabadlábra helyezték és Vajda az Általános Közvetítő Bank egy 20.000 pengőről kiállított betétkönyvét helyezte el óvadék gyanánt. Tegnapra tüzték ki Vajda ügyének tárgya-lását, amelyen azonban a vádlott nem jelent meg. Az ügyészség gyanút fogott és a betét-könyv valódisága iránt kezdett kutatást. Ki-derült, hogy az Általános Közvetítő Bank Kell Jakab budapesti lakos tulajdona, amelyet 1925-ben vásárolt meg tízmillió koronáért. Megállapította a nyomozás, hogy Kell számos letartóztatottnak adott ki ilyen betétköny-vet anélkül, hogy az illetők tényleg a bankba tették volna a letétkönyv összegét. Így a vád-tanács nemrég szabadlábra helyezte Schur-macher Ignác és Pongrácz Sándor letartóztá-tottakat, ugyancsak a közvetítőbank betét-könyve alapján, holott ők sem fizettek be a bankba semmit. A csalás leleplezésekor előál-lították Kell Jakabot a budapesti rendőrségre ahol a bankár kijelentette, hogy az illetők pénz helyett váltót adtak a betétkönyv össze-géért. Amikor a váltókat megvizsgálták, kide-

rült viszont az, hogy a váltók lebélyegezetle-nek és így az óvadékcseréhez inamár váltó-csalás is hozzájárul. Kiderült az is, hogy Kell Jakab másfél esztendő óta gyártja a hamis betétkönyveket, amelyeket a vizsgálati fog-ságban levő vádlottak szabadlábrahelyezésére használtak fel. A vádlottaktól öt és tíz milliós proviziókat kapott a hamis betétkönyvekért. A nyomozás erőlyesen folyik. Az eddigi megál-lapítások szerint körülbelül száz hamis betét-könyv van forgalomban, egyrészt az ügyész-ségnek fekszik letétként, másrészt pedig kü-lönböző cégeknél éves alkalmazzottak kauciója gyanánt. A rendőrségben a mai délelőtti folyamán ötven kereskedő is jelentke ett, akiket megteveszt-tettek ezekkel a betétkönyvekkel. Most abban az irányban is megindul a vizsgálat, van-e az állam-nak tartozó ilyen hamis betétkönyv, amelyet kau-cióképen adtak. Eddig az állampénztár is elfoga-dott betétkönyveket, azonban a nagyváranyu csa-lás kiderítése következtében, intézkedés fog törté-ni arról is, hogy ezentúl csak a postatakarék-pénztár által kiállított betétkönyvek fogadhatók el kaucióképen.

— A pápai állam újjászületése. Rómából je-lentik: Az Informatore della Stampa a pápai állam feltámasztásával kapcsolatban — amelyről már hírt adtunk — azt írja, hogy a Vatikán a követ-kező feltételeket állítja fel: az olasz kormány is-merje el a Vatikán tulajdoni jogát az apostoli palo-ták felett, valamint a pápa szuverénitását a pápai államok területén. A pápai államhoz nagyobb te-rületsávot fognak csatolni.

H I E K.

A hadifogoly romantikus házassága

Érdekes tárgyalás a timisoarai (temesvári) ítélőtábla előtt.

Romantikus és kalandos történet végére tett ma pontot a timisoarai (temesvári) ítélőtábla. A regényes história, amely méltán kellett feltűnést a jogászvilágban, a következő:

Aranyosgyéresi Létay Péter aktív katonatiszt 1915-ben, Przemysl bevételekor orosz fogságba került. Sok hányódás után Déliszibériában megismerkedett Vaksinde Zsuzsanna cserkesz hercegnővel. Az ismeretségből szerelem, a szerelemből házasság lett, amit 1922-ben kötött meg a két fiatal, a babiloni szovjethatóság előtt. A fiatal pár azonban nem tudott boldogulni Szovjetországra és ezért elindult a férfi otthona, Timisoara (Temesvár) felé. Három évig utaztak nyomorogva, Perzsián és Kisázsian át. Közben egy fiuk, meg egy leányuk született. Amikor Konstantinápolyba értek, elveszett összes podgyászuk és minden okiratuk, úgy, hogy az angol konzul állított ki számukra ideiglenes uti-igazolványt. 1925. őszén megérkeztek Timisoara (Temesvárra) és Létay a lugosi (lugosi) Muschong-gyárban kapott állást, ahol ma is könyvelő.

Létay, miután semmiféle okmányra nem volt, tavaly a törvényszéktől kérte házassága elismerését, azonban a törvényszék a "érést" visszautasította, mivel Létaynak nem volt a házasság megkötéséről semmiféle bizonyítéka. Erre a táblához felebbezett, de közben váratlanul megjött Konstantinápolyból az elvesztett podgyász és abban ott volt a szovjet-házasság-levél — egy pár gépirásos papírszelet, — amit Létay nyomban heterjesztett a táblához. A mai tárgyaláson aztán a tábla kimondotta, hogy a kereset tárgytalan, mivel a bemutatott okmány által a házasság érvényessége bármely hatóság előtt igazolható.

— Penescu követ a régénstanács előtt. Bucurestiből jelentik: Penescu, Románia vatikáni követe, ma kihallgatáson jelent meg a régénstanács előtt.

— Nem lesz új népszámlálás. Bucurestiből jelentik: A belügyminisztérium közli, hogy ezidőszakra nincs szó új népszámlálásról.

— Rakovszki japán követ lesz. Párisból jelentik: A tokiói híradások szerint Dagowalewsky, volt tokiói szovjetkövet helyére, akit Párisba helyeztek át, Rakovszki, a volt párisi szovjetkövet kerül.

— Tomescu vezérfelügyelő folytatja a vizsgálatot az aradi városházán. Tomescu vezérfelügyelő ma folytatta az aradi városházán a vizsgálatot. Ma délelőtt a műszaki és gazdasági szolgálatok munkáját vizsgálta felül. A vezérfelügyelő egyelőre pótvizsgálatot folytat a régebbi vizsgálatok folyamán ismerttetett ügyekben és csak azután tér át az esetleges újabb szabálytalanságok konstatálására. A mai délután folyamán folytatta munkáját, amely még néhány napig el fog tartani. Beavatott forrásból nyert értesülésünk szerint Tomescu a vizsgálat végén nem hívja össze Arad tanácsát, hogy az a vádakra válaszoljon, hanem észleletéről egyenesen a minisztériumnak tesz jelentést.

— Megválasztották a szkupstina elnökét. Belgrádból jelentik: A szkupstina elnökévé Pericsét választották meg.

— Meghalt Bajorország exminiszterelnöke. Münchenből jelentik: Dr. Knilling, volt bajor miniszterelnök ma reggel 9 órakor az egyik müncheni szanatóriumban meghalt.

— Szigorúan vigyáznak a közlekedési rendre Aradon. Az aradi rendőrprefektúra figyelmezteti az autók, bérkocsik és egyéb járművek tulajdonosait, hogy szigorúan alkalmazkodjanak a közlekedési szabályokhoz, mert a kihágásokat rendkívül szigorúan büntetik. A járműveket állandóan az uttest jobb oldalán kell haladni, keresztutcába való betéréskor, ha a jármű jobb oldalon folytatja útját, úgy kicsi körben kell megfordulni, ha áttér a baloldalra, úgy nagy kört kell leírnia, úgy, hogy az út közepén álló rendőrt a jármű megkerülje. A működésbe lépett közlekedési rendőrök a legszigorúbban ellenőrzik a rendszabályok betartását.

Bulgária és Jugoszlávia között új konfliktus támadt

Bolgár diákok súlyos inzultusa jugoszláv újságírók ellen.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Súlyos incidens történt Szófiában a bolgár diákok és a jugoszláv újságírók között. Tegnap este botokkal és revolverekkel ellátott bolgár diákok jelentek meg az egyik szófiai kávéházban, amelyben több jugoszláv újságíró és a jugoszláv követség néhány tisztviselője tartózkodott. A diákok felszólították a jugoszlávokat, hogy hagyják el azonnal a kávéházat.

— Üldözik a spanyol összeesküvéket. Madridból jelentik: A nyomozás az összeesküvők után erősen folyik. Eddig 900 bombát és más fegyvereket találtak meg és kiderült, hogy fel akarták robbantani a királyi palotát. Az összeesküvők merényletre készültek Primo de Rivera és a királyi pár ellen. Valenciában és Barcelonában tömeges letartóztatások történtek.

Elegánsan, olcsón csak a "VICTORIA"

női confectione divatházból kapható. Arad, a Dacilával szemben.

— Hirtelen halál Aradon. Ma reggel jelentették az aradi államrendőrségnek, hogy a Calea Radnei (Radnai-ut) 55. számú házban haláleset történt. A helyszínen megjelent a hatósági orvos és az ügyeletes komisszár. A vizsgálat megállapította, hogy Sauer József 62 éves munkás, munkája közben hirtelen összeesett és meghalt. Halálát szívizélhűdés okozta. Mivel bűntény nem forog fenn, az ügyészség megadta a temetési engedélyt.

— ENYHITIK A NUMERUS CLAUSUST MAGYARORSZÁGON. Budapestről jelentik: Nagy szenzációt keltett az egész országban Bethlen magyar miniszterelnöknek az egyetemes párt tegnapi értekezletén tartott beszéde, amelyben bejelentette, hogy rövid időn belül törvényjavaslattal enyhíteni fogják a numerus clausust. Gróf Kiebelberg kultuszminiszter ezzel kapcsolatban a következő nyilatkozatot tette: Én sohasem azonosítottam magam a numerus clausussal, de örökségül kaptam és változtatni csak akkor tudok rajta, ha a kormány az erre vonatkozó programot magáévá teszi. A revízió-javaslatban a törvény harmadik szakaszát helyezik hatályon kívül, amit a magyar zsidóság legjobban sérelmez. Finácz Ernő, a budapesti egyetem rektora kijelentette, hogy a revízió miatt az egyetem nyugalmát nem kell féltani.

— A Központi étteremben holnap, szombaton este 9 órai kezdettel a vándordíjnyertes Gutenberg-dalkör válogatott műsorral hangversenyt rendez. Belépés díjtalan.

— Milliók házvétel Aradon. Érdekes tranzakciót bonyolítottak le ma Aradon. Guttmann és Schvarcz „Alcalay” bőrnagykereskedő cég megvásárolta Weisz Mór és Fiai cukorgyáros cégtől egymillió lejért a General Gligorescu (Tabajdy) ucca és a Bulev. Carol I. (Erzsébet-körút) sarkán elterülő gyártelepnek a Carol I. (Erzsébet) körút eső telkét az egyemeletes gyárépülettel együtt. Az adásvételi szerződést ma írták alá és az „Alcalay”-cég az épület átalakítása után idehelyezi üzlethelyiségét és raktárát.

— Össze híreljen Kerpel könyvtárában.

SÁMSON JAKAB

uriszabó
anyagban és munkában a legkiválóbbat nyújtja.
Jutányos ár: Arad, új Neuman-ház.

— Pestis Konstantinápolyban. Bucurestiből jelentik: A constantai kikötőbe érkezett jelentés szerint Konstantinápolyban pestismegbetegedéseket konstataáltak. A kikötői hatóságok rendelkezése a Konstantinápolyba érkező hajókat vesztgáz alá veszik.

Könyvtárt, festményt, horgedílt vesz Kerpel.
— Orvosi hír. Dr. Róna orr-, gége-, fül-orvos szabadságáról hazaérkezett, ismét rendel. Str. Moise Nicoara No. 17. (Petőfi-u.)

zat. Az újságírók és követségi tisztviselők egy ottlevő rendőrhöz fordultak, aki azonban nem volt hajlandó közbelépni, mire a jugoszlávok kénytelenek voltak elhagyni a kávéházat. Az ajtóban a diákok még egyszer megfenyegették őket és kijelentették, hogy az életükkel fizetnek, ha Szófiát 24 óra alatt el nem hagyják. A kínos afférnek diplomáciai következményei lesznek.

— Tizenötmilliárdos adóeltitkolással vádolják a pesti bookmakereket. Budapestről jelentik: Abonyi Lajos, Dawer Ödön és György Lajos ismert budapesti bookmakerek hatmilliárd koronát kitevő óvadékát a pénzügyvizsgálatóság ma lefoglalta adóeltitkolás címén. Az egyiket 600.000, a másikat 400.000 és a harmadikat 340.000 pengő kifizetésére kötelezték és ennek fejében zár alá vették fogadóirodáik berendezését, nyilvántartott követeléseiket és lakásukat. Az ügy az utóbbi idők egyik legnagyobb adócsalásáé.

— Borzalmas öngyilkosság a bucsurest-i pályaudvaron. Bucurestiből jelentik: Tegnap este az északi pályaudvaron egy 20 év körüli leány a beérkező gyorsvonat elé vetette magát. A vonat nem lehetett kellő időben megállítani és a szerencsétlen leányt borzalmasan összeronsolt állapotban, holtan szedték ki a sínek közül. Az öngyilkosnál semmiféle személyazonossági okmányt nem találtak, csak egy bécsi mérnökhöz intézett levelet, amelynek tartalma ennyi: „Te vittél a pusztulásba.” Az ismeretlen öngyilkos holttestét a bonctani intézetbe szállították.

NŐI FELÖLTOK

legelőbban

PLESZ cégnél kaphatók

a színház hátsó bejáratával szemben.

— Terhelő vallomások a fogházügyi vezérigazgató ellen. Bucurestiből jelentik: Tegnap folytatták Cernat volt fogházügyi vezérigazgató ellen indított perben a főtárgyalást. Több kereskedő bevallotta, hogy nagyobb összegekről állították ki a számlákat, mint a szállítmányok értéke volt. A tárgyalást holnap folytatják.

— Meghalt az oradeai (nagyvárad) Pollák-bodega gazdája. Oradeáról (Nagyváradról) jelentik: Tegnap délután hosszas betegeskedés után meghalt Pollák Gyula, az ottani Színházi Bodega bérloje. Pollák Gyula, akit Pollák bácsi néven ismert és szeretett Várad, nevezetes alakja volt a „Peca-parti Páris”-nak. Nálánál csak a bodegája volt nevezetesebb, ami az ő hérléte volt már nagyon régi időtől fogva. A Bazar-épületben lévő bodega ugyanis Pollák bácsival egyetemben, belekeverült máris a magyar irodalomtörténelembe. Halhatatlanná tették azok a nagyok, akik itt éltek le életük nagyon szép és fiatal részét, akik közül a legnagyobb már több, mint nyolc éve pihen a temetőben. Ebben a bodegában éjszakázott annak idején a világhírű magyar költő, Ady Endre és a váradai híres fiatalok számosan: Bíró Lajos, Dutka Ákos, Imőd Tamás... Vak Gyula hegedült ott akkor és a nagy poéták ott álmodták széppé a magyar jövőt. Pollák bácsiban, aki egyben legöregebb főpincére volt Váradnak, is ez az elköphatatlán romantikájú mult ápolta a ragaszkodást a sukféle alakban újjászületett lokálhoz. Nagyon szerette Ady „urat”, Bíró „urat”, meg a többieket, akik Pollák bácsi véleménye szerint „igazi írók” és „igazi bohémek” voltak. Sokszor elbeszélgetett róluk és sose tudta elfelejteni a multat, amely legdicőségesebb korszaka volt Váradnak. Pollák Gyula hosszabb ideje betegeskedett, de a halálát a mult héten bekövetkezett vérmérgezés okozta. Állapota már szombaton olyan súlyos volt, hogy dr. Balogh Arthur, a kezelőorvosa azt ajánlotta, hogy vágják le a jobb lábát. Az operációra azonban Pollák bácsi nem egyezett bele, aminek következtében állapota válságosra fordult. Tegnap délnél 12 óra tájban aztán óriási kínok között kiszenvedett szegény Pollák bácsi. Halálát feleségén kívül Budapesten élő fia orvosolják.

Tovább tombol a német bányásztrájk. Berliini jelentések szerint eddig 63.000 bányász sztrájkol és több gyár már kénytelen volt beszüntetni üzemét a sztrájk miatt. A munkaügyi minisztérium folytatja a békéltető tárgyalásokat, azonban eredménytelenül. A közép-német sztrájkterületen a személyzet nyolc százaléka végez szükségmunkát, a frankfurti kerületben már általános a sztrájk. Az illsbergi bányaterületen bombamerényletek nyomát fedezték fel, mire rendőrség szállta meg a telepet. Összeütközésre eddig még nem került sor.

2 X 2 = 4
Női kabátot olcsón
csak Menczernél vágj!
Aradon avolt Széchenyi malom mellett

— Állami segély a magyar hadikölcsöntulajdonosoknak. Budapestről jelentik: A népjóléti minisztériumban elkészült az új törvényjavaslat, amely az elértéktelenedett hadikölcsöntulajdonosok szegény tulajdonosainak állami segélyben való részesítéséről szól. Hír szerint a legmagasabb segély, amit valaki igényelhet, 1000 pengő. A segély felvételét szegénységi bizonyítványhoz kötik.

— Lopással vádolják a gyilkos Erdélyi egyik barátját. Budapestről jelentik: Az Erdélyi-ügynek érdekes mellékhatása van. Martin Anna budapesti urileány feljelentette Filó Józsefet, aki egyike volt dr. Erdélyi kebelbarátjainak, mert az elmúlt évben egy bálon Filó elkérte karkötőóráját, azon a címen, hogy megőrzi, míg táncol. A tánc alatt Filó a karkötővel együtt eltűnt. A feljelentés megtétele után Filó egyik barátja elvitte a karkötőt az urileánynak és azt mondotta, hogy az órát az óráshoz kellett adni javítás végett. A rendőrség folytatja az ügyben a nyomozást.

Kap hozományt!

ha beiratkozik a DANUBIA Biztosító T.-hoz
Igazgatóság Timisoara. :- Vezérügynökség
Arad, Str. Metianu, Forray-u. 11. Minerva.
Ügynökök felvételnek. 5325

— Sikasztott és megszökött egy szövetkezeti igazgató. Budapestről jelentik: Szterényi Hugó, az evangélikusok gazdasági szövetkezetének ügyvezető igazgatója, ellen elfogatási parancsot adtak ki, mivel pár napja eltűnt a magyar fővárosból és 30.000 pengőt magával vitt a szövettség pénztárából. Mivel a megszököttnek egyéb visszaéléseire is rájöttek, a rendőrség mindent elkövet a kézrekerítésére.

— Meghínsult merénylet Mexikó elnöke ellen. Mexikóból jelentik: Villaverves környékén száz felkelőből álló csapat dinamitot helyezett el azokon a vágányokon, amelyeken Calles elnöknek és családjának a vonata haladt. A dinamit a megérkező vonat egyik személykocsiját fel is robbantotta, azonban az elnöknek és családjának semmi baja nem történt. Nvölz más utas meghalt.

— Gőmöri Emma, a városi színház volt kitűnő komikája, kit már két éve nem volt alkalomunk látni színpadon, október 23-án, vasárnap ismét találkozunk vele a „Minerva” műsoros délutánján a Kulturpalotában. „Feri bácsi jó utra tért” vígjáték főszerepében egy tűzrópattant menyecskét alakít, amelyben könnyekig nevetett meg a közönséget. A vígjáték többi szerepét Mézáros Béla, Győzőné, Feszler Béby és még többek alakítják. A műsornak másik kimagasló pontja „Ifjélet előtt” című tragédia, amelynek főszerepét Beregi László játssza.

— Az aradi rendőrség felhívása. Az aradi államrendőrség felhívja Maris Sebőnt, hogy örökösödési ügyben jelentkezzen a rendőrprefektúra 41. számú szobájában.

— Orvosi hír. Dr. Werner Sándor, a húgy- és ivarszervek bántalmainak szakorvosa, bőrgyógyász, ismét rendel. Piata Avram tancu (Szabadság-tér) 2. sz.

Megjelent

Bedeus zsebmenetrend

téli kiadása. Érvényes október 15. től.

Miért nehéz rádió-engedélyt kapni Romániában?

Ha az állam beszerzi a kontroll-készülékeket, felszabadulhat a rádió.

(Az Aradi Közlöny bucaresti tudósítójának távirata). Amióta a határszáll megyékben a katonai hatóságok egynehány engedély nélküli rádiókészüléket foglaltak le és a rádiókészülékek tulajdonosai ellen megindították a hadbíróági eljárást, megint özönével nyújtották be a rádióamatőrök az engedély iránti kérvényeiket, azonban az engedélykérdőknél csak egy igen kis százaléka kapta vissza az aprotált kérvényt. Az eddigi elvek szerint rádió-engedélyt csak teljesen megbízható polgárok kaphatnak és csak abban az esetben, ha az összes civil és katonai hatóságok kedvezően véleményezik az illető kérvényező kérését. Az eddigi tapasztalatok szerint olyan kérvényező rádió-engedélyt is visszautasították, aki még sohasem büntetve nem volt, vagyonnal, ingatlannal és jó hírnévvel rendelkezik és a visszautasítás — tehát a megbízhatatlanságának — oka esetleg — a magyarosan, vagy zsidósan hangzó neve volt csupán. Ma különben alkalmunk volt az egyik ismert bucaresti rádió-szakér-

tővel beszélni, aki a rádióengedélyekről a következőket mondta:

— Semmi értelme sincs annak, hogy különbséget tesznek megbízható és kevésbé megbízható rádió-amatőr között, mert ezáltal tönkre megy a rádió-ipar és sohasem épülhet fel a romániai leadó-állomás, hiszen két-három ezer előfizető részére nem érdemes leadó-állomást építeni. A rádió-ipar ma már olyan fejlett, hogy olyan ellenőrző készüléket lehet beszerezni, amelyekkel tökéletesen ellenőrizni lehet az ország minden rádió-amatőrét. Ha ezeket a készülékeket beszerzi az állam és az országban kellőképpen elosztja az ellenőrző közegeket, akkor ép úgy, ahogy a telefonhálózatban nem folyhat titkos beszélgetés, úgy a rádió-amatőrök közé sem furakodhatik be valaki, aki államellenes célokra akarná ezt a modern találmányt felhasználni. Csak tisztán arról van szó, hogy az állam ez ellenőrző készülékeket beszerezze és akkor — ha akarják — minden kérvényezőnek megadhatják a rádió-engedélyt.

Mazsukhinnek egész élete csupa tilalomfa.

A világhírű mozsizínész nem dohányzik, nem iszik, nem táncol. — Akinek a szerelem sem fontos, csak egy: a munka.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától). Moszkoukin... Ő maga így ejti ki a nevét: Mazsukhin... Az ördögbe a francia ortográfiával... Mazsukhin... Kiderül, hogy tatár szó. Nappal, civilben, vértelen az arca. Sárgás színe van. Az ajka igen keskeny. Foga nem villog ki a beszédnél és akkor is alig látszik, amikor — eléggé gyakran — elmosolyodik. Ellentété annak a bizonyos száznak, amelyről azt mondják: „százhusz” foga van... Arcán, festék nélkül is, a szem uralkodki. Nem szürke: igazi égszínkék s bár kisebb és kevésbé kifejező, mint a filmen, de érdekes és rokonszenves.

Ideges ember: az arc meg-megrándul, homloka fölfelé ráncolódik s mialatt partnere beszél, öntudatlan mozdulattal többnyire szájjára teszi két ujját, mintha csak azt mondaná: „Csitt, ne beszélj!” Pedig ezt nem a partnernek mondja, hanem önmagának. Nem őszinte. Nem szabad annak lennie! Ő világsztár! Testétől-lelkestől a gyaráé... Amikor megmondom: úgy látszik, neki nagyon sok dolgot nem szabad, ezt élénken helybenhagyja. Kezével mutatja: ilyen vastag könyv. Szerződés. Csupa paragrafus: Mazsukhinnek ezt nem szabad, azt nem szabad. Ez van az egyik serpenyőben. S a másik serpenyőben, mondja, nincs semmi, csak pénz. Pénz, pénz.

Keze kis férfikéz, nem rendkívül és ujjal sem hosszúak. Két talizmán-gyűrűt visel — a jobbkez kisujján s a balkéz gyűrűsujján — meglátszik rajtuk a misztikus-orosz eredet. A keze folyton előtérben van, szüntelenül babrál, tépdes, vagy tördel, gyufaszálat, papírszeletet, valamit. Ha dohányos ember volna, már a cigaretta is levezetné keze idegességét, de így... Nem dohányzik, nem iszik, nem táncol, nem kártyázik és semmiféle bevallott szenvedélye nincs. Csak a munka. A szerelemre azt mondja Mazsukhin: Szép, szép... Van, volt, lesz... De nekem nem fontos. Sohasem volt fontos — különben nem mult volna el nyomtalanul valamennyi „regényem”. Pedig nőtlenség maradtam... — És madame Lissenko? — Érdeklődöm a kitűnő orosz színésznő után, akit évekig együtt emlegették. Elpirul. Száz kilométer távolságból feleli: — Nagyon jó partneröm volt... a filmen.

Ruházata erősen párisi. Homokszínű sportöltönyének rózsaszínű árnyalata van, mint azoknak a francia pezsgőknek, amelyeket piros szőlőből sajtoltak s ezért a márkájuk: „crémant rosé”. A hátban bizonyos hossz- és harántvarrások — rue de la paix-i szabókunasztok — szokatlanok a szemnek. Inge fehér selyem, homokszínű csikokkal, zsebkendője a legújabb szín: beige rosé, crepe de Chine. Cipője — a nagy divat Párisban — igen világos regatta, sötét krokodilvarratokkal és gummisarokkal. Ezt vékony gyaoluharisnyához és térdnadrághoz hordja. Megkér-

dezem, milyen parfümöt használ. Pont erre habozás nélkül válaszol: — Chanel 22 — nevezi meg a közismert illatszert. És most, a nélkül, hogy kérdezném, tovább mondja toiletszeri márkáját: — Az eau de cologne-ok közül a d'Orsayt használom és a szappanok közül a Fougère Royale Houbigant-t. ... — Ezek után most már megkérdezem, a párnapos pesti tartózkodásra hány darab podgyaszt hozott magával. — A nécessaire-en kívül — feleli — csak egy földolt málhát. De az — várjon csak — pontosan: háromszáz kiló.

Csalással vádolnak

egy ismert budapesti ügyvédet.

Hogyan lehet három milliárd értékű részvényt huszonkét és fél pengőért megvenni?

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Szenzációs bűnvádi feljelentést tettek ma Salusinszky Gyula ismertnevű budapesti ügyvéd ellen. A feljelentés háta mögött elkeseredett harc húzódik meg, amely egy vállalat megszerzéséért folyik. Körülbelül két évvel ezelőtt a Magyar Élet és Járadekbiztosító Szövetkezet fizetési nehézségekkel küzdött. Salusinszky Gyula ügyvéd ekkor felajánlotta Kállay Béla vezérigazgatónak, hogy az intézetet kivezeti az immobilitásból, azonban kifejtette, hogy a cél eléréséhez szükséges annak az igazolása, hogy ő tényleg a részvénytöbbség nevében folytat tárgyalásokat. Ezt a pusztán formális nyilatkozatot a részjegyek átruházásáról meg is kapta. Miután az ügyvéd nem váltotta be ígéretét, Kállay visszavonta a nyilatkozatot. Az ügyvéd erre aztán elhatározta, hogy megszerzi magának a részvénytöbbséget.

Salusinszky tudta, hogy a vállalat egy milliárd 900 millió koronával tartozik a Kereskedelmi Takarékszövetkezetnek, a melynél Kállay a saját tulajdonát képező 700 részvényt helyezte el fedezet gyanánt. Ez a 700 részvény abszolút többséget jelentett és ezt szerezte meg magának az ügyvéd. Megállapodást kötött a bankkal, amely árverést kért a vállalat ellen. Az árverésen, amely Kállay tudta nélkül folyt le, az ügyvéd a három milliárdot érő részvényeket 22 pengő 40 filliért vette meg. Salusinszky később még 500 millió koronát fizetett ki a banknak a részvények átírtásáért. Az ügyvéd most már a kezében levő majoritással kibuktatta a vállalat igazgató-ságából az alapító Széchenyi Pál gróf, Léway Henrik báró részvénytulajdonosokat, azonkívül Kemény Ákos bárót, Szapáry György grófot és helyükre saját embereit ültette be. Kállay erre, azon a címen, hogy a kibuktatás egy szabálytalanul és szabályellenesen összehívott közgyűlésen történt, perrel támadta meg a közgyűlés határozatait, ezenkívül bűnvádi feljelentést tett Salusinszky ellen, akit csalással, köz- és magánokirathamisítással és hűtlen kezeiessel vádol. A vizsgálat megindult a nagy feltűnést keltő ügyben.

Uj tűzvizsgálat az aradi Szabó-droguériában.

A vizsgálóbíró, az ügyész és a nyomozó rendőrtiszt ma délután újabb helyszíni szemlét tartott a tűz keletkezésének megállapítására. Pénteken lesz döntés a titokzatos tüzeset dolgában.

(Arad, október 20.) A Szabó-féle droguériában vasárnap éjjel kitört rejtélyes tüzeset ügyében lefolytatott rendőri nyomozás iratai — mint már közöltük — a tegnapi nap folyamán átkerültek az ügyészségre, ahol Sotirescu vizsgálóbíró és Iancu Traian rendőrségi igazgató bevonásával hosszas értekezletet tartottak az ügyben. Ennek következtében újabb helyszíni szemle vált szükségessé, amelyet ma délután tartottak meg. Pontosán öt órakor megjelent Szabó György üzletében Sotirescu vizsgálóbíró, Mandru királyi ügyész, Balan komiszár, aki a rendőri nyomozást végezte és a vizsgálóbíró II. kabinetjének jegyzője. A helyszíni szemle másfélórán át tartott és a bizottság a legaprólékosabban ejtette meg a vizsgálatot.

Balan komiszár adta elő elsőnek a tényállást és közölte a bizottsággal azt a gyanút, hogy a tűz szándékos gyújtogatás következtében történhetett. A tűz — mint azt a bizottság is megállapította — látszólag az üzlet és az iroda közötti szűk helyen, közvetlenül a kályha közelében állott papirkosárban keletkezett és onnan harapódzott a félemeletig. Azonban egynémely körülmény indokoltá teszi azt a feltevést is, hogy a tűz egy és ugyanazon időben két helyen tört volna ki, miután közben a padozatot ugyszólván egyáltalán nem látszik nyoma annak, hogy a tárgyak a hályhától terjedtek volna a félemeleti helyiségek. Rendkívül érdekes az is, hogy amíg a közvetlenül a kályha mellett levő szekrényen kívülről még nagyító segítségével sem lehetett felfedezni égési nyomokat, addig a szekrény belsejében látszólag nagyobb kárt tett a tűz, ami így nyilván belül a szekrényben keletkezett. A szekrény mellett egy kisebb faláda áll, amelyben vattacsomók vannak. A rendőrség véleménye szerint a tűz voltaképpen ebből a ládából tört elő, ennek azonban ellentmond az a körülmény, hogy a présekt vatta aligha fog tüzet. Az a feltevés viszont egyáltalán nem állhatja meg a helyét, hogy a vattacsomók benzinnel voltak átitatva, mert hiszen ennek következtében feltétlenül hatalmas tűz tört volna ki s ennek következtében pár pillanat múlva az alig három arasznyira levő benzines kanna már tüzet fognak, ami borzalmas robbanást idézett volna elő.

Amíg a helyszíni vizsgálat tartott, munkatársunk beszélgetést folytatott a droguéria tulajdonosával, Szabó Györggyel, aki elmondotta, hogy üzletét már mintegy tíz esztendővel ezelőtt biztosította be. Annak idején az üzlet 600.000 leire volt biztosítva, az idők folyamán azonban az áruk értéke jelentősen emelkedett s ezért ez év júniusában az üzlet biztosítási díját másfélmillióra, a berendezését pedig félmillió leire emelte fel.

Tudom, hogy a tüzzel kapcsolatban különféle verziók terjedtek el, — mondotta Szabó droguerista — amelyek nem a legszimpatikusabb színben tüntetik fel személyemet. Ilyenkor sok mindent beszélnek az emberek, azt azonban a legbizarrabb elképzelés sem telezhet fel, hogy öngyújtás történt volna. Vagyonom meghaladja a négy millió lejt, összes tartozásom legfeljebb félmillió leire rug, amiből 200.000 lej esik üzleti tartozásokra. Van-e tehát olyan képtelen gondolkodású ember, aki komolyan meri hinni, hogy öngyújtást követek el, hogy minden veszélyt megkockáztatva, a végén még rá is fizessenek egy ilyen vakmerőségre? Sajnos, bizonyos körülmények következtében a látszat ellenem szól, vagyoni helyzetem azonban igazolja, hogy erre semmiféle szükségem nem lehetett.

A helyszíni szemlét végző bizottság véleménye tekintetében előbb Mandru Miklós királyi ügyészhez, majd Sotirescu vizsgálóbíróhoz intézett Kérdést munkatársunk. Mandru ügyész kijelentette, hogy a bizottság a körülményekből azt a megállapítást tette, hogy öngyújtás történt. Ezzel szemben Sotirescu vizsgálóbíró közölte, hogy egyelőre nem mondhat véleményt, mert minden attól függ, hogy a

péntek délelőtt történő kihallgatások milyen eredménnyel végződnek, illetve akkor dől csak el, hogy a vallomások alapján minek fogják minősíteni a tüzesetet. Minden valószínűség szerint tehát holnap döntenek az illetékesek a felől, hogy az ügyben tovább folytatják-e az eljárást, vagy pedig a véletlen tüzeset megállapításával beszüntetik a vizsgálatot Szabó György ellen.

Művészet.

• Az aradi színház heti műsora. Péntek este: Román előadás. Szombat d. u. 4-kor: Aranyember. (Félhétvárad.) Este fél 9 órakor: Borcsa Amerikában, operett-premier. (C. bérlet.) Vasárnap d. u. 3-kor: Nem nőszülök, vigjáték. (Méréselt helyárad.) Délután fél 6 órakor: A legkisebbik Horváthleány, operett. (Rendes helyárad.) Este 9 órakor: Borcsa Amerikában, operett. (B. bérlet.)

• Aradváros vezetősége id. Eftimiu. Irtunk már arról, hogy Eftimiu Victor vezetésével a cluji (kolozsvári) román színtársulat holnap este az aradi színházban Ghica Voda-emlékelőadást tart. A város vezetősége ma elhatározta, hogy Eftimiu és társulatát a holnapi előadás megkezdése előtt a város nevében Popa Constantin városi kulturtanácsos fogja üdvözlölni, aki néhány szóban meg fog emlékeztetni Ghica Voda fejedelemről is.

• Aranyember. A szerdai Jókai-premier óta valóságos Jókai-láz észlelhető a közönség körében. Jókai romantizmusa úgy látszik reneszánszt él, aminek a szerdai hatalmas siker a legújabb kifejezése. Erre való tekintettel a színház igazgatósága szombat délutánra félhétvárad mellett Jókai egyik legjobb színpadi alkotását, az Aranyembert tűzte műsorra. A címszerepben Olasz Lajos fog tanúbizonyosságot tenni tehetségéről és fejlődéséről. A többi szerepet Kálmán Sári, Fekete Irén, Pallay Manci, Kiss Mariska, Károly Klári, Jávör, Mézsa, Jung, Deésy és Kun játsszák.

• A „Borcsa Amerikában”. A péntek esti szünetet a színtársulat arra használja fel, hogy az utolsó simításokat tegye a „Borcsa Amerikában” című újdonságon, amelynek szombaton lesz a premierje. Rég készült a színtársulat oly ambícióval premierre, mint a szombati. Maga a tréfás és kedves milliójú darab is ösztönzi a szereplőket, akik szint és hangulatot visznek a színpadra. Az aradi színtársulat be akarja bizonyítani, hogy a „Borcsa Amerikában” nem speciálisan Fedák-darab, hanem akkor is vonzóan hat a közönségre, ha nem Fedák Sári játsza a címszerepet. Hetényi főrendező és Gellért karmester mindent elkövetek a siker érdekében, amely biztos kísérője lesz az újdonságnak. Aradon nem is találhatunk volna kiválóbb Borcsát, mint amilyen Horváth Mici lesz. A rakamaz parasztleányból nagyuri dámává avanszált Borcsában Horváth Mici nemcsak művészetét fogja ragyogtatni, hanem toalettjével is feltűnést fog kelteni. Matyóhimzésekkel díszített parasztruhái valósággal a szenzáció erejével fognak hatni. A jobbnál jobb szerepek egész sorát írták meg a szerzők és így alkalma lesz a társulat legjobbjainak a biztos sikerért sikra szállni. Pallay Manci, Kiss Mariska, Károly Klári, Győző, Deésy, Jung, Kun, Kövály egy-egy kabinetalakítást fognak nyújtani. A szombati premiert felfokozott érdeklődéssel várja a közönség, amely nem is fog csalódni várakozásában.

• Jókai és Igaz regény. A „Nyugat” október 16-i száma egyszerre két olyan irodalmi mű közlését kezdi meg, amely az olvasók legszélesebb rétegeiben tarthat számot rendkívüli érdeklődésre. Egyik Szint Gyula műve, aki regényében Jókai életét írja meg, másik Tersánszky J. Jenő „Igaz regény” című műve, amelyben az író saját életét dolgozza fel. A szám egyéb szépirodalmi tartalma: Móricz Zsigmond remek történelmi novellája (A vaskereszt), Rédey Mária novellája és Révész Béla miniatűrje, Mollinár Gizella és Missik Endre versei. — *Regények* címen új rovatot nyit a Nyugat. A

ERZSEBET MOZGO.

Ma d. u. 1/2 7 és este 9 órakor

RICCARDO

(a Longislandi esempészek)

Hatalmas és a legizgalmasabb kalandor slágerben.

Rendes olcsó helyárad.

Hétfőtől: Modern Dubarry Korda Mariával.

rovat gazdag tartalma: Ignotus és Tóth Aladár vitája az új magyar szellemről Babits „Halálfiat” c. regénye kapcsán, Adorján Andor „Az istennő rózsái” c. cikke arról, hogy a magyar sajtó mennyire német szemüvegen át szemléli a francia eseményeket és Sinkó Ervin elmékedése „Nagy költőnek való téma” címen a marnai csata rekonstrukciójának teréről.

Lesz-e revízió

az állampolgársági törvény körül?

A belügyminiszterium már megfogalmazta az állampolgársági törvény revízióját célzó javaslatot és azt átküldte az igazságügyminiszteriumnak.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Egész Erdélyben óriási érdeklődéssel kísérik annak a revíziós javaslatnak sorsát, mely hivatva lesz a régi állampolgársági törvény elhibázott vagy elavult szakaszain javítani. Ha az új törvényrevízió az eddig elhangzott nyilatkozatok alapján készült el, úgy nagyon sokan lesznek, akik sok évi várakozás után végre bekerülhetnek az állampolgársági listákra és így teljesjogu állampolgárokká lesznek. Az Aradi Közlöny budapesti tudósítója ma érdeklődött a belügyminiszteriumban a törvénytervezet sorsáról, ahonnan a következő érdekes és jelentős információt nyerte:

— A belügyminiszterium elkészítette a tervezet tanulmányozásával és írásban lefektette azokat a változásokat, melyet szükségesnek tart. Ez tehát — ha a kormány is úgy akarja — mint a tervezett törvényrevízió első fogalmazása szerepelhet. Ezt a tervezetet a belügyminiszterium átküldte az igazságügyminiszteriumhoz, mert hiszen az állampolgársági törvényt is az igazságügyminiszterium nyújtotta be a parlamenthez és így a revíziós javaslat e miniszterium illetékességi körébe tartozik. Ha az e miniszterium is elkészül munkájával, a tervezet a minisztertanács elé kerül és ott fognak dönteni arról, hogy törvényt lesz-e a tervezetből, vagy csak e kérdéssel foglalkozó akták növekedtek meg vagy — két pillóval.

Mozi.

xx Casanova, az 1927-es szezon slágerfilmje, meghódította egész Amerikát és Európát. A híres kalandor, cselszövő, asszonyhódító és titkos tudományok mestere, a XVIII. század tündöklő alakja, akiről könyvtárakat kitévő regényeket, színdarabokat, novellákat és históriákat írtak, most meglevevődik a filmen is. Ivan Mosjoukine, ez a csodálatos tehetségű orosz művész játsza Casanova érdekes alakját és a filmrendező megállapítása szerint Mosjoukine ezzel elérkezett művészetét tetőpontjára. A tizenöt felvonásból álló grandiózus filmet az aradi Apolló mutatja be elsőnek egész Romániában vasárnaptól kezdve. Pénteken délelőtt fél 11 órakor sajtóbemutató lesz, amelyen megjelennek a filmszakértők is. Jegyek elővételben péntektől kezdve válthatók az aradi Apolló elővételi pénztáránál.

U	Halló! Kérem előjegyezni	Halló!	N
R	23-tól Mártir 25-ig		A
A	11. rész 16 felv. egyszerre		P
N	Suzy Vernonnal.		T
I	26-tól Circus Renz 28-ig		A
A	Mary Kidd és Angeló Ferraryval.		R

— Letartóztatták a görög-román bank két igazgatóját. Bucurestiből jelentik: A Görög-Román Bank két igazgatósági tagját tegnap este őrizetbe vették. A letartóztatás kereskedői körökben óriási feltűnést keltett.

K Ö Z G A Z D A S Á G.

Uj kereskedelmi törvényt kap Románia.

Megszűnik a külön váltótörvény.

(Az Aradi Közlöny Bucuresti-i tudósítójának távirata.) Most került nyilvánosságra az új kereskedelmi törvény tervezete, amelynek törvényre válásával egész Románia területére érvényes kereskedelmi kodex lép életbe. A törvényelőkészítő bizottság a tervezet megszerkesztésénél a legmodernebb törvényhozások kereskedelmi törvényeit vette alapul, ami annyit jelent, hogy Románia a legmodernebb kereskedelmi törvénnyel fog rövid időn belül rendelkezni. Érdekes a tervezetben az, hogy a kereskedelmi tényeket taxatív módon sorolja fel, eltérően az eddigi kereskedelmi kodexektől, amelyekben a kereskedelmi ügyletek csak általánosságban vannak megemlítve, anélkül, hogy a kereskedelmi élet minden ágazatára vonatkozólag a törvény azokat pontonként felsorolná. Ezekből a taxative felsorolt kereskedelmi tényekből, mint igen érdekest említjük meg, hogy még a légi forgalom szabályozására vonatkozó intézkedések is benne szerepelnek. Ez is annak a jele, hogy az új kereskedelmi törvény szabályozni fogja a legmodernebb forgalmi eszköz használata kapcsán felmerülhető összes eshetőségeket.

Érdekes az is, a törvényjavaslat kereskedelmi tények minősíti ingatlanoknak használni való eladás céljából való megvételt, ami az eddig érvényben lévő kereskedelmi törvény értelmében nem képezett kereskedelmi ügyletet. Ez a rendelkezés is a mostani újabb idők kereseti lehetőségeiben találja az indokát és szintén olyan intézkedés, amelyet törvénnyel kellett rendezni a kialakult szokásjog alapján. A kereskedelmi cégeknek bejegyzésére és könyvvizetésére vonatkozólag

tulnyomó részben a regátban divó alakiságok jutottak érvényre. Ezek — sajnos — meglehetősen bonyolultak és így nem érnek fel a mostani egyszerű és nagy áttekintésű rendszerrel. Ez a rész talán az egyetlen hibája a tervezetnek.

A kereskedelmi cégekre és társaságokra vonatkozó szabályok körülbelül ugyanazok maradnak, mint amik most vannak érvényben, de viszont modern alapon szerkesztették meg a kereskedelmi meghatalmazottakra és cégvezetőkre vonatkozó intézkedéseket. Határozott haladást mutatnak azok a lefektetett elvek, amelyek az általános meghatalmazottak és cégvezetők hatáskörének, harmadik személyekkel szemben való korlátozását nem engedik meg. Nagy előrehaladást jelent a tervezetben az is, hogy a kereskedelmi ügyletek érvényességéhez semmiféle különös alakiságot nem kíván és a bizonyítóeszközök tekintetében is a legmodernebb törvényhozások által elismert teljes bizonyítási szabadság rendszerét vezeti be.

Az új törvény életbeléptetésekor a külön váltótörvény megszűnik és a kereskedelmi törvény tartalmazza majd egy a váltóra, mint az utalványra vonatkozó szabályokat. A váltóra vonatkozó rendelkezések megszerkesztésénél a törvényelőkészítő bizottság figyelemmel volt a hágai Internacionális konferenciának határozmányaira, melyeket a világháború miatt nem lehetett eddig életbe léptetni. Az új törvény e nemzetközi egyezmény alapján meg fogja állapítani a váltójog tekintetében az egységes eljárást, mely a nemzetközi kereskedelem szempontjából rendkívül fontos.

Zürichben 3.23, Párisban 15'90 a lej

Helyi valutaárak. (Október hó 20.)
Kifizetések: Berlin 38.80, Amsterdam 65.25, Newyork 161.50, London 789, Páris 6.36, Milánó 8.87, Prága 4.80.50, Budapest 28.35, Zágráb 2.86, Bécs 22.87, Zürich 31.25. — Árú: Márka 38.50, dollár 160, angol font 785, francia frank 6.40, olasz lira 8.80, cseh kor. 4.80, pengő 28.30, dinár 2.80, osztrák schilling 23, svájci frank 31. — Pénz: Márka 37.50, dollár 159, angol font 780, francia frank 6.25, olasz lira 8.60, cseh korona 4.70, pengő 28.10, dinár 2.75, osztrák schilling 22.80, svájci frank 30.50.

Bucuresti-i tőzsdezárlat. (Október hó 20.)
Kifizetések: Páris 6.35, Berlin 38.68, London 787.50, Newyork 161.50, Milánó 8.85, Zürich 31.23, Bécs 22.80, Budapest 28.35. — Valuták: Napoleon 647, német márka 38.30, leva 1.20, török lira 0.85, angol font 784, francia frank 6.41, svájci frank 31, olasz lira 8.80, drachma 2.15, dinár 2.83, dollár 160, lengyel márka 18.10, osztrák schilling 22.90, pengő 28.35, cseh korona 4.73.

Zürichi tőzsdezárlat. (Október hó 20.)
Berlin 123.90, Amsterdam 208.60, Newyork 518.50, London 2525.50, Páris 20.35.25, Milánó 28.34, Prága 15.36.50, Budapest 90.65, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.23, Varsó 58.10, Bécs 73.15.

Zürichi tőzsdezárlat. (Október hó 20.)
Berlin 123.75, Amsterdam 208.55, Newyork 518.50, London 2525.62, Páris 20.35.75, Milánó

K E T T Ő S M Ű S O R	Betty Balfourral Monte Carlo	U R A N I A B A N	Alice Terryvel Tiltott boldogság	5 7 6 9 ó r a k o r
	10 felvonásos bájos rivierai történet.		7 felvonásos érdekesítő filmregény.	

28.34, Prága 15.36.50, Budapest 90.65, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.23, Varsó 58.10, Bécs 73.17.50.

= Nehézségek a román-német tárgyalásokban. Bucurestiből jelentik: Az Adeverul értesülése szerint úgy látszik, hogy a Németország és Románia közötti tárgyalásokkal kapcsolatban nehézségek keletkeztek, nem a mi részünkről, hanem a németek részéről, akik mintha szabotálnák a tárgyalások megkezdését.

Képzőművészet

Magyary Ilma képkiallítása.

Valami meleg, őszintén megható vőfélyes szavakkal kellene bekonferálnom Magyary Ilma lakodalmát a festőművészettel. A Kulturpalota kiállítási termében körül fog, hozzá simul a násznép: huszonhat pompás vászón, a piktorina lelki rokonsága, akik most ujjongó tanúi annak, hogy Magyary Ilma ezelőtt három esztendővel örökre eljegyezte magát a Művészettel. A művésznő képei még magukon viselik a szende menyasszony szűz remegését, színei selymesek, bájosan gracióz elgondolásai megvalósult álomlátások, de egy-egy váza, vagy asztalterítő már egy akarni és alkotni tudó, bátor művészasszony sikereiben dus jövőjét vetítik előre.

Magyary Ilmának a mai verniszsázs volt a művészé-avatása. Első kiállítás és az első nagy siker. (Két vászna nyomban elkelt.) És mert csak három esztendővel ezelőtt vette először kezébe az ecsetet és mert a paletta mögött is megmaradt nyolcvanaszázalékos házlásszonynak, szinte magától értetődik, hogy elsősorban a háztartáskörüli tárgyak érdekelték. Huszonhat olajképe, huszonhat csendélet. Lehet, hogy a modern irányok kedvelői banálisnak, tulsokszor felszervírozott témának fogják mondani a cukortartók, kávé edények és régi befőttes üvegek legfrissebb látogatását. Ez azonban — ismétlem — csak izlés dolga, mert ha valaki a festészetben a művészetet is kedveli, meghatódottan áll meg a „Bazsarózsák”, „Giardinete”, „Zöld cukortartó”, „Fiwe o'clock te”, „Eco tes paprika” és a „Barack befőtt” címeket viselő vásznak előtt, amelyek valami édes-izgatón nőies szépségűek. Különösen a

vizzel telt poharak és a hatásos bűtierek megfestését érti jól Magyary Ilma, aki ezzel már az egyéniség márkáját is rányomta most induló művészete útjára. Pasztelljei közül különösen jó a meleg és bársonyosan finom „Este az udvarunkban.” És ezek után még egyet: Magyary Ilma, ha visszajött az új megfigyelések útjáról, ahová jövő sikerrel érdekében okvetlenül el kell mennie: tárt szívekre talál mindenütt, ahol a képzőművészet szeretése már a kulturálmádásig emelkedik fel. (p. a.)

Rádió-műsor.

Péntek, október 21. Wien—Grác. 11. Délelőtti hangverseny. 16.15. Délutáni hangverseny. 17.45. Zenés gyermekóra. 20.30. Kleist-emlékfünet. — Leipzig. 16.30. A drezdai vonósnégyes hangversenye. 22.15. Táncczene. — Milano. 17. Szórakoztató zene. 20.45. Időjelzés. Utána egy opera közvetítése. — München. 16. A házi zenekar hangversenye. 19.30. A mandolinklub hangversenye. — Nápoly. 17.10. Szórakoztató zene. 21. G. Puccini „Manon Lescaut” című négyfelvonásos operájának közvetítése. — Prága. 16.30. Délutáni hangverseny. 19.15. Táncczene. 20.10. Tarkaest. — Róma. 17.15. Szórakoztató zene. 20.40. Zenekari hangverseny. — Stuttgart. 16.15. Délutáni hangverseny. 20. Szimfonikus hangverseny. — Frankfurt a. M. 20.15. Kamarazenehangverseny. Utána szórakoztató zene. — Berlin. 16.30. Szórakoztató zene. 20.30. Szalonzenekar hangversenye. 21. Vidámest. 22.30. Szórakoztató zene. — Breslau. 16.30. Szórakoztató hangverseny. 20.15. „Annamarie” című operett előadása Okonowskitól. — Budapest. 9.30. 12. és 15. Hírek, közgazdaság. 17. Az Első Budapesti Citara Kör hangversenye. 18. Az Operaház előadása „Walkür”. 22.15. Pontos időjelzés, hírek, közlemények. Utána: Az Ostende-kávéházról Vörös Feri és különleges hármass zenekarának hangversenye.

RINALDO RINALDINI

ma pénteken az

APOLLOBAN.

Az előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.
Cenzura: Prefectura Judetului.

NYILTÉR.

E rovat alatt közlötték nem vállalunk felelősséget.
Uj dobozgyár!

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy i. é. november 1-én dobozgyáram üzeme megindul, legmodernebb gépek, legjobb munkaerők és kellő tőke birtokában azon helyzetben leszek, hogy t. megrendelőmet csak elsőrendű anyagból készült árukkal, a legkényesebb igényeket kielégítő kivitelben, versenyképes áron szolgálhassam ki. — Arajánlatokkal már szolgálhatok, s kérem eziránti megkereséseiket címezni:

Kováts Constanca

dobozgyára Arad, Boulevard Regele Ferdinand 37.
(Boros Béni-tér.) 5603

a 42 évi
Hirdessen
Aradi Közlönyben

Bár, szüvűt női és férfi kutyák, legjobb, legelőcsőbb, legnagyobb választásban
Ludovic Steinhübel
fabrika de manual si banaj, Arad, Str.
Alexandri 1. (Salac-ucca) 8109
Kutyák tisztítása és javítása. 28

Női és leányka kabátok, Lissem Sándor

ruhák, pongyolák, intézeti kőtök legolcsóbban kaphatók:

divatruházban Arad, Piața A. Iancu (Szabadság-t.) 2.

Mérték után hozott anyagból is a legdivatosabb kabátok és ruhák készülnek a legolcsóbb kivitelben jutányos áron árakban.

Szilóziai kocsz fűtésre és ipari oélokra, Szalón köszén, Kovácsszén (kétszermosított), „Retorta“ faszén esomagolva és ömlesztve minden mennyiségben kapható
ALTMANN EDE ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand (Boros Béni-tér) 44. — Telefon 461.

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznapi 4, vasárnap 8 Lei, vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lei. A legkisebb hirdetés ára 10 szóig hétköznapi 40, vasárnap 50 Lei. A vastagabb betűvel kiírt szavak aláhúzendők. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel. Csak válaszbélveggel ellátott kérdézőkérésre válaszolunk. Ajánlatok, jelzés levelek továbbítására megfelelő postabérlővel csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

LEVELEZÉS.

Sándor, várszegény és nyúlgyermeknek adjunk a hiedelmek **EGGER EMULSIOT**, mely a legjobb oskamló ajból készült. Kapható minden nyújtószertárban és drogeriában. 4.20

EGYEDÜLÁLLÓ MANCI jelégére levél van az Aradi Közlöny kiadóiban. 5602

ALKALMAZÁS.

UTAZÓK magánfelek látogatására helyben és vidékre felvételnek. Bővebbet Str. Episcopu Radu (Magyar-u.) 23. 5571

GYAKORLOTT MUNKÁSNÖKET felvesz harisnyagyár. Str. Gheorghe Lazar (Simonyi-u.) 17. 5592

ÉRETTSÉGIZETT tisztviselő, könyvelésben, pénztárkezelésben, az összes irodai teendőkben többévi gyakorlattal, elsőrendű referenciákkal állást keres. Vidékre is megy. Cimeket az Aradi Közlöny kiadóiba kér „Önálló levelező” jelégére. 5591

HÖLGYFODRÁSZ kerestetik vagy fodrász Nővérre a férjesen berendezett főúccal üzletbe lehetőleg november elsejére jó fizetéssel esetleg kisebb összeggel társulhat. Cím Iroda, Pável-u. 5. Oradea. 5595

GYARMATÁRU szakmában teljesen jártas egyén kerestetik azonnali beállásra helyi ügyzőknek. Ajánlatok „Sürgős” jelégére az Aradi Közlöny kiadóiba intézendők. 5599

SUCHE verlässliche deutsche Erzieherin für den Nachmittag. Französische oder rumänische Sprachkenntnisse bevorzugt. Adresse in der Adm. des Aradi Közlöny. 5608

JÖLFÖZŐ mindenek azonnali felvétel. Löwinger, Ortutay-pal. III. 17. a. 15299

LAKÁS.

ABSOLUT modern, minden mellékkel, székkel bíró 4-5 szobás parkettás lakást keresek lehetőleg belvárosban. Cím az Aradi Közlöny kiadóiban. 5607

Különbejárati két egymásba nyíló **uccal butorozott szoba** a Minorita templom szomszédságában **kiadó.** 5606 Irodának, orvosi rendelőnek is alkalmas. Cím az Aradi Közlöny kiadóiban.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

OLCSÓN ELADÓ daráló malom, felszerelés 2 pár kővel, benzinnel, ertekezni lehet. Prügel Henriknél, Satul-Neu (Simonyifalva) jüd. Arad. 5449

EGY elsőrendű fekete zongora eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadóiban. 5601

ANTIK ÓRA, autóbunda, férfi és nő bundák, télikabátok, férfi öltönyök, smoking, keleti és gyári szőnyegek, fésűk, tükrök, varrógépek, hármasszekrény, mángorló, ebédlőidőny, antik komód, antik szekrény, Biedermeier szalon, asztalneműk, gyermekkoszúk, fotelok, nagy horgolt terítő, íróasztalok, asztalok, székek, előszobafal, függönyök, storkok, fehér leányzokna s.b. eladók. Salgó, Str. Consistoriului 12 (Batthány-u.), I. em. jobb. 1000

EBÉDLŐSZÖNYEG 4X5 mtr. és fehér márvány mosdó eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadóiban. 5602

ANTIK és modern butorokat, műtárgyakat, antik poharakat, márkás porcellánokat, antik sálakat, használt butorokat, szőnyeget, szervizet, férfi ruhákat, fehérneműket, stb. bizományba veszek, azok magas árban való gyors eladásáról gondoskodom. Salgó, Str. Consistoriului 12. (Batthány-u.) I. em. jobb. 1000

MACULATURA PAPIR 5 kgr. csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóiban. 5600

Új zongorát és pianinót

olcsón kaphat **MFLIS né** Piața Av. Iancu 21. (Raktár.) 5620

ELLÁTÁS.

VIDÉKI leánykát teljes ellátásra vállalom, fürdő, zongora használat. Arad, Str. Vicentiu Babes 22. 5593

JÓ házikoszt kapható özv. Kayser Ödönénél, Str. Eminescu 20-22. 5598

KÜLÖNFÉLEK.

PIANINÓT bérbe veszek. Str. I. Vulcan (Kazinczy-u.) 3. Cimeket a házmesterhez. 5596

ZONGORA bérbe adatik Arad, Strada Mocioni (Oray-u.) 18. ajtó 6. 5610

„ELEGANT”

angol és francia nőszabóság
 Arad, Piața Avram Iancu No. 18. (Szabadság-tér.) Bárcsey-ház, II. udvar.

Készítünk a legújabb divat szerint kabátot, kozmikumot, komplett alkalmi és uccai ruhákat, továbbá bőrkabát és sportruhák szakaszerő készítését vállaljuk

HUNGARIA

Nagyszálloda

BUDAPEST,

a Dunaparton. Előkelő otthon! Polgári árak! Táviratcím: „HUNGARIOTEL”.

Üzletfelosztás miatt

a raktáron levő áru mélyen leszállított áron lesz kiadva
Merkler Pál borkereskedésben Arad, Bulv. Regele Ferdinand 37. (Boros Béni-tér)

„ARTA” BUTORIPAR

Str. Eminescu (Deák F.-u.) 20-22. Csak garantáltan szolid polgári butorok nagy raktára

INGATLAN.

SZÁZHUSZSZER leírt eladó Str. Rațu (volt Sarló-ucca) 45. számú sarok magánház 55.000 lejfel megvehető. 5609

Rossz villanyégők!

becserélése garantált gyári új égőre törött üveg és porcellán tárgyak szakaszerő ragasztása, üvegezést és képkerekezést legolcsóbban vállal Aradon a „MOTORICA” volt Asztalos Sándor-ucca 12. 2204

Gramophonok varrógépek

kedvező részletfizetésre kaphatók Hanglemezekben orlasi raktár. Minden vatekötözöttség nélkül hallgassa meg eláger-ujdonságainkat.

HAMMER ZSIGMOND és FIA
 Arad, Bulv. Regele Ferdinand No. 27. (Boros Béni-tér.) 5145

Feltétlen disztigvált férfiaknak

! **existenciális kereseti forrás** !
 kínálozik egy angol cikk bérbevételeivel.

A gyár képviselője jelenleg Aradon tartózkodik.

Pályázó csekély tőkével és bankgaranciával kell rendelkezzen. Jó íge „150 Z.” Rudolf Mosse hirdetőiroda Arad.

Hazeladás,

szádkódásra alka mas fő- és melléképületekkel, gyümölcsös kerítél, beköltözhető 4 szoba, fürdőszoba lakással. Minden elfogadható áron

ELADÓ.
 Arad, Calea Aurel Vlaicu (Péoskai ut) 207-209. 5600

Bankkölcsonöket

házkra, földekre, vagy egyéb ingatlanokra, 10.000 lejfel, 1 millió lejfel betáblázás mellett folyósítottok.

HAASZ ALBERT irodája Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.) 12. sz.

Tekintettel a nyersanyagok fokozatos olcsóadására, indítatva éreztük magunkat

doboz árainkat

lehetőleg mérsékelni.

Kérjük igen tisztelt vevőinket, mindenféle dobozzártságtólükre újólag ajánlatot kérni sziveskedjenek. 4564

INGUSZ dobozgyár.

UTILEVELEKRE ÉS EGYÉBB HÍVATÁLOS IGAZOLVÁNYOKRA

FÉNYKÉPET

a legjobb kivitelben, gyorsan és mérsékelt ár mellett a

FOTO RADIO

FÉNYKÉPÉSZET KÉSZIT.

Str. Consistoriului és Str. Mărăsesti (Batthány és Kossuth-u.) sarkán. 5025

Keresek megvételre

üzemképtelen FORD SONT

és egy 8 lóerős benzinmotort. Szaterek, Macea. (jüd Arad)

Makulatura,

tiezta lappeldányok csomagolásra, 5 kgr.-os kötegekben

kaphatók az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Muzsaj József

Arad, a színházzal szemben.

Őszi és téli árjegyzék:

LEJ:

Iskola öltöny 1600

Férfi öltöny tiszta gyapjú	1750—
Férfi öltöny div. színekben	2450—
Sötét kék és fekete öltöny la.	2750—
Őszi feöltő	1950—
Uister double la.	2450—
Fekete téli kabát szörme	
sál gallérral	2650—
Fregoli raglán	2200—
Gummi kabát	850—
Bőrkabát minden színb. la.	4600—

Mérték szerinti szabóság!

Nagy posztó raktár!

Gyorsfőzőjébe fűszeresétől a drága **Denaturáltszesz** helyett a tetemesen **FASZESZT** kérje.

Nyomatott az Aradi Közlöny **rotációs** gépén Kiadótulajdonos: Aradi nyomdavállalat.